...НАЙ ҮЕДЭ
...Y ЕХЭЭР
...ААХА

...нхай ногооржо, уданшьегүй хээрын тунга но... малнай атарлан бэлшэжэ эхилхэнь. Тиимэһээ ...түрүүшын үдэрһөө бухы малай бэлшээрие зү...жэ, нажарай ногоон дээрэ ехэ продукци хямда ...бахын түлөө хам тэмсэхэ саг хүрэжэ ерэбэ. Эн...р бүхэн үнэтэй гээшэ.

...манай һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэг... оной дүрбэн һарын туршада нёдондоной энэ ...жуулбал, сагаан эдеэ үйлэдбэрилгые 5 про... болгожо шадаба. Энэ хэрэгтэ Бэшүүрэй, Хяаг...Шэбэрэй, Түнхэнэй, Улаан-Үдын районуудай ажа...алшад, мал адуулагшад хубитаяа горитойгоор ...шье Яруунын, Загарайн, Кабанскын, Сэлэнгын ...зарим ажахынуудта малай ашаг шэмэ доошо...малай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбэй ...түшэр болонхой. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, ...оһон ажахынууд доторойнгоо арга боломжо...ажа үзөөд, зунай үедэ һү ехээр һааха хэмжээ...арыдань абаха болоно. Энэ талаар манайда тү...шэл яһала бии. Жэл бүхэндэ зунай зулгы үедэ ...элбэг дэлбэгээр абадаг һаалиин фермэнүүдэй ...олошорно. Нёдондо зунай һаранuудта ...ын түлөө республикын һаалиин фермэнүүдэй ...й дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илаг... Зэдын районой «Октябрьский» совхозой «Цен...Прибайкальский» совхозой Мостовскын, Улаан...й Калининай нэрэмжэтэ совхозой Саратовскын, ...оной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үүл...рэй совхозой Шэбэртын болон бусад фермэнүү...д оролсоо бэлэй. Эдэ коллективүүд зуһаландаа ...жэ эхилдэг юм. Нэн түрүүн малшадай байха ...оншэдгүйгөөр түхеэрэгдэдэг, малай хашаа хо...жэ хушагдаад, сэбэрлэгдэдэг байна. Тиихэдэ ...дахи һайжаруулагдаһан бэлшээриие ашаг үрэ...лхэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдадаг. ...талаар Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ ...нтральная» фермын коллективэйхид дүй дүр...ой. Эндэхи бухы бэлшээри 17 загуун болгожо ...даг. Тэрэнь үе үе болоод лэ һэлгэлдэжэ бай...даг. Малай бэлшэһэн загуунууд ходо уһалагдадаг, ...гжүүлгэнүүдшье хэрэглэгдэдэг. Мүн нажарай ...ажахынуудта һү һаали дээшэлүүлхын түлөө тэ...лгэ, буйлуулга үргэлжэлүүлэгдэнэ, һолоомо, хо...хэршэжэ, ууралаар зөөлэрүүлжэ, үнеэн бүхэн...илограмм үгтэнэ. Саашадаа тэжээлэй конвейер ...дэдэг гуримтай. Зуһалангай байрануудта тэ...а түхеэрэлгэнүүдые зохёохо шухала. Гэхэтэй ...ын районой Худанай, «50 лет Октября», Захаа...й Ёнгорбойн, Цахирай совхозуудай һүнэй фер...элэй цех хүдэлгэгдэдэггүй байха юм. Иимэ ...ье эбсэжэ болохогүй.

...оз, совхозуудта зуһалангай байрануудай элек...үй дээрэһээ оньһон аргаар һү һаажа шадагда... һү һаадаг түхеэрэлгэнүүдые, сагаан эдеэ хүр...үүдые тодхолгодо анхарал ехээр хандуулагда... һаалиин фермэ бүхэндэ һүнэй лаборатори хү...артай. Энэ ушарһаа Загарайн районой XXI парт...эмжэтэ колхозой Мухар-Талын һүнэй фермэдэ ...һаалгагдадаг зандаа.

...най үедэ һү ехээр һааха гэһэн уряатайгаар ...отор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үүсхэлшэ ...н районой малшад һайн жэшээ харуулаа бэ... Үдын, Хүлэй, Дээдэ-Тайлсын совхозуудай ту...нь 92—98 процент нэгэдэхи сортын байгаа. Тэ...ээ һаалишад ажалай гол түлөөһэн дээрэ гори...элтэ түлөөһэ абаһан байна.

... һү һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд урдахи ...н амжалтануудаа улам арьбадхан, энэ нажарай ...н эдеэ элбэг дэлбэгээр абаха дүүрэн арга бо... Эдэнээ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ябадал...хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд алибаа туһалам...үзүүлжэ, үйлэдбэриин түрүү арга, дүй дүршэ...нэбтэрүүлжэ байха зорилготой. Тэдэнэр хам... гурим, поточно-цеховой арга үйлэдбэридөө ...ллажа байһан коллективүүдтэ анхарал ехээр ...той.

...ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байгша оной ап...абаһан тогтоолой ёһоор һүнэй промышленнос...ятинууд Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Кабан...най, Загарайн, Бэшүүрэй болон бусад райо...онүүд дээрэһээ сэхэ һүень абаха хэрэгые үр...шухала продукциин шанар һайтай байхын түлөө ...ай.

...оотехникын, «Бурятсельхозмонтажкомплект» нэ...мэрилэгшэд һаалиин фермэнүүд дээрэхи онь... саг болзортонь тодхожо, заһабарилжа, таһал...хүдэлгэжэ, сагаан эдеэ элбэгээр үйлэдбэрилгэ... адли һанал бодолоо хубаалдаха, зорюулха бо...

...баха хэрэг районуудай агропромышленна нэгэ...ко анхарал доро байха зэргэтэй. Тэдэнэй ажал ...һайнаар эмхидхэжэ шадаһанһаа сагаан эдеэ саг ...үшаагдаха, фермэ дээрэхи техническэ хангалга ...ха, малшадта үндэр бүтээсэтэ ажалай эрхэ ...оходо болоно бшуу.

...овет, профсоюзна, комсомолой органууд мал...культурын, худалдаа наймаанай, бэеын элүүрые ...талаар болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха ...идхэхэ уялгатай. Малшадай дунда эмхидхэлэй, ...хүдэлмэри ябуулха, энэ хэрэгтэ үзэл сурталай, ...хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бүхы онол арга...ахэ шухала.

... һү һаали элбэгжүүлхын түлөө социалис мүры... эмхидхэжэ, үндэр амжалта туйлаһанайнь түлөө ...он материальна талаар урмашуулха гуримууд...танилсуулха хэрэгтэй.

...публикымнай малшад Россин гүрэндэ Буряад ...дураараа орсоор 325 жэлэй түүхэтэ ойе нэрэ...ор угтахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр ...зунай налгай үедэ амжалтаяа улам арьбадхан ...мжаггүй.

...Л ЛЕТУЧКА БОЛОБО

...энгэдэ «Үзэл ...эри — пар...нистнуудай хэ...эр «Буряад ...үүдэл летучка ...рэнэй хүдэл... хүдэлмэри...истнууд. Зага... Хэжэнгын рай...урталай хүдэл...д хабаадаа. ...дэл летучкые ...ой пропаганда ...һагые даагша ...нэһэн байна. ...ъездын. КПСС...ин (1983 он) ...хэбэринүүдые Хэжэнгын рай... организациин ...хүдэлмэри ту...комой нэгэдэ... Ц. Цыдыпов ...рбан нэгэдэхи ...эбтэ даабари...ын, үлүүлэн ... социалис мү..., һү үйлэд... технологи, ...нэбтэрүүлхэ, ...үүдтэ ябуу...ино-экономиче...урталай-хүмүү...ориин нэгэдэл ...дта КПСС-эй ... секретарь С. Р. Очирсв, Онохойн ЛПК-гай модо бэлэдхэгшэдэй бригадир И. И. Кузнецов, Загарайн районой «Гигант» колхозой ахамад зоотехник, пропагандист Н. Г. Заиграев. Хоринн районой Үдын совхозой директор Ц. Ж. Ширабдоржиев, Хэжэнгын районой Могсохоной совхозой парткомой секретарь В. Г. Ширабон болон бусад тогтобо.

Хоринн нэгэдэмэл библиотекэнүүдэй системын директор Р. А. Лисова, Загарайн районой «Вперед» газетын редактор В. Б. Будажапов, Хэжэнгын дунда һургуулиин директор Д. Г. Баяртуев болон бусад соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, районно газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй агитколлективүүд ба политинформаторнуудай хүдэлмэри, үзэл сурталай хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл ямараар хэрэглэгдэжэ байһан тухай хөөрэжэ үгэбэ.

«Буряад үнэнэй» коллективэй хүдэлмэри ба саашанхи зорилгонууд тухай газетын редактор Р. Б. Гармаев дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна.

Нүүдэл летучкын тооСоон республиканска газетэнүүдтэ толилогдохо.

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 118 (16641) | 1984 оной майн 23, среда | Сэн 3 мүнгэн.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА 84

ЭМХИТЭЙ, ЭРШЭТЭЙ

Эртэ үглөөгүүр һэн. Хабарай шаргал улаан наран һаял гаража байгаа бэлэй. Гурын тарялангай полиин хойто захадахи боориин хормойһоо дүрбэн тракторай һубарин ябахань холоһоо обёорогдобо. Тэдэнэй хажууда хүрэжэ ерэхэдэмнай, түрүүшын тракторай кабина сооһоо хүрин хара шарайтай, наһажаал хүн хүнгэхэнөөр бууба.

— Энэ нүхэрнай манай үнинэй тракторист, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Бато-Доржо Садуев гээшэл даа, — гэжэ Хоринн совхозой парткомой секретарь А. Л. Аструхаев танилсуулаад, — тэрэ саана ябагшадынь комсомолой гэшүүд Аламжа Дабаев, Алдар Цыбикжапов, Эрдэни Бадмацыренов гэгшэдэй тракторнууд ха. Үсэгэлдэр үдэһөө эхилжэ, эндэхи тарялангай газар элдүүрилжэ, тарилгада бэлдэжэ байна, — гээд тэрэ нэмэбэ.

— Алдар Аламжа хоёрнай хабарай тарилгада түрүүшынхеэ хабаадалсажа ябаһан зон даа. Зүгөөр Эрдыни Бадмацыренов гээшэмнай 18-дахи хабараа эндэ угтажа ябана, Баян дүршэлтэй механизатор. Хамтын подрядай гуримаар ажаллажа байһан манай бригадада бэрхэ трактористнар үсөөн бэшэ,— гээд, үнинэй механизатор, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ Б-Д. Садуев омог баяртайгаар хөөрэнэ.

Эдэнһээ холо бэшэхэнэ хабтайһан поли дээрэ тарилга хэжэ ябаһан хоёр агрегадай улам дүтэлхэнь харагдана. Тэндэ механизаторнууд Николай Цырендоржиев хара таряа тарижа байба. Агрегадай гэшүүд үндэр бүтээсэтэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Хэһэн ажалайнь шанар эрхим гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

— Манай бригада 866 гектарта хара таряа, 454 гектарта шэнииСэ, 529 гектарта обёос тариха даабаритай. Эдэ бүхы хүдэлмэримнай 15 үдэрэй туршада, хараалагдаһан болзор соогоо һайн шанартайгаар хэгдэхэ зэргэтэй. Техникэмнайшье урдынхида орходоо һайнаар заһабарилагдаһан байха, — гээд, бригадир Баянда Цырендоржиев хэлээ һэн.

Энэшье зүбтэй. Апрель һарын эхиндэ тус ажахыда хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ оньһон техникэ шалгахада бүхыдөө шахуу һайнаар заһабарилагдажа, жэрысэ табигдаһан байгаа бэлэй.

Энэ хэрэгтэ слесарь Иван Капустин, электро-гагнууршан Намдак Шагдаров, механик Цырен Ульзытуев, бригадир Баянда Цырендоржиев гэгшэдэй оруулһан хубитые онсолон тэмдэглэмээр.

Мүнөө Хоринн совхозой хоёрдохи отделениин тракторно-тарьян ажалай бригадын коллектив хабарай тарилгые эрхим шанартайгаар, саг дарыдань үндэр бүтээсэтэйгээр үнгэргэхын түлөө тэмсэнэ. Ороохото ургамалнуудай таригдаһан полиин гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,5 центнер ургаса хуряажа абаха зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула тэдэнэр шармайн оролдоно.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

МАРТЫН 20 — ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ ҮРЭЖЭЛ һАЙЖАРУУЛХА — ИЮНИИН 20

габшагай гурбан һара

ҮДЭРһӨӨ ҮДЭРТЭ ҮРГЭДЭНЭ

Хабарай эхеэр, газарай үрэжэл һайжаруулхаар габшагай гурбан һарын соносхогдохоһоо холо урид «Авангард» совхоздо луговодуудай тусхай дүрбэн звено эмхидхэгдэжэ, харууһалхэ сабшалангынь даалгагдажа үгтөө һэн. Тиихэдэ звенонуудай даажа абаһан сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулха оньһожоруулагдамал бригада байгуулагдаад, хэхэ даабаринь тодорхойлогдоо бэлэй. Эндэ Алташын-Адагай уһалууриин һубаг, ханаабуудаар, уһа сасадаг «Фрегат» түхэлэй агрегадаар газар ундалуулха звено мүн лэ эмхидхэгдэжэ, хүдэлмэриинь график уридшалан зохёогдожо үгтөө һэн. Тобшолбол, ажахынь механизаторнууд, луговодууд байгша ондо тогтуурита баян ургаса хуряажа абахын тула эртээнһээ зорилгонуудаа ха аалжа, горитойхон бэлэдхэл хэһэн байна.

— Сабшалан, тарялангай үрэжэл һайжаруулхаар соносхогдоһон габшагай гурбан һарын түрүүшын гушан хоногой туршада ажахымнай луговелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай гэшүүд бүхыдөө 3000 гаран тонно наг шэбхэ зөөжэ тараагаад байна. Уһалагдадаг газарта органическа үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэридэ дүршэлтэй трактористнууд В. Шайдуров, С. Ноженков, А. Лисичников, А. Сальников, П. Метелкин гэгшэд үдэр бүхэндэ нормоёо холо үлүүлжэ шалгарна. Манай механизаторнууд түсэбэй ёһоор гурбан һарын туршада сабшалан, таряаландаа 7 мянган тонно наг шэбхэ зөөжэ гаргаха түсэбтэй юм. Тэрэнэй 5500 тоннонь тэжээлэй ургамалнуудай таригдаха полидо зөөгдэхөөр хараалагданхай. Энэ жэлһээ наг шэбхээ заабол уһалагдадаг газарта гаргажа тараанабди, — гэжэ совхозой ахамад агроном Владимир Лукьянович Полубенко хэлэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ ажахын трактористнууд В. Д. Казарикын, А. Г. Каптеров, М. В. Шайдуров гэгшэд сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулна. һүүлэй дүнгөөр механизаторнууд «РУМ» түхэлэй агрегадаар 470 гектарта 1823 центнер минеральна үтэгжүүлгэ сасаа.

Ажахын луговелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай трактористнууд абаһаар Нугын сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа һэн. Совхозой үнинэй луговод М. Я. Бухальцевай даадаг сабшалан дээрэ А. Г. Каптеров, В. Д. Казарикин гэгшэд ажаллана. Агроном-мелиоратор А. Л. Бобылевой мэдүүлһэнэй ёһоор, минеральна үтэгжүүлгын складай хэды холошье һаань, ЛМО-гой механизаторнууд үдэр бүри нормоёо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Подлопаткын болон Алташын-Адагай сабшалан даажа абаһан М. Я. Бухальцев, А. В. Токмаков, Н. Ц. Цыбанов, В. Б. Дамбиев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонуудай гэшүүд даалгагдаһан участогһаа ажаллажа захалһаар үнинэй. Луговодууд хэхэ хүдэлмэреэ уридшалан түсэблэһэн байдаг. Тиимэһээ бүхы ажалаа тусхай графигай ёһоор ябуулна.

М. Я. Бухальцевай звено 190 гектар, Н. Ц. Цыбановай хүтэлбэрилдэг коллектив 230 гектар сабшалан даажа абанхай. Нёдондо эндэхи луговодууд ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэһэндээ хараалагдаһан түсэбөө сүм дүүргээ һэн. Байгша ондошье звенонууд шэнэ гуримаар ажаллана.

— Ойрын үдэрнүүдтэ бүлүүр станцинуудаа хүдэлгэжэ, сабшалан уһалха хаһаяа эмхитэйгээр үнгэргэхэ бэлэдхэл хэнэбди. Байгша ондо нёдондонойхидоол адли ажаллахабди. Тодорхойлбол, бүлүүр станцинууд түхэреэн сүүдхын туршада һаадгүй хүдэлгэгдэхэ юм. Үнгэрһэн намар манай механизаторнууд газараа ороойхон болотор һайса ундалуулһан юм. Тиимэһээ энэ хабартаа үлүүсэ яарагданагүй,— гэжэ звеное хүтэлбэрилэгшэ В. Б. Дамбиев хэлэнэ.

Нёдондо совхозой луговодууд даалгагдаһан сабшаланайнгаа гектар бүриһөө 21 центнер үбһэ хурлажа, хараалагдаһан даабаряа гурбан центнерээр үлүүлээ һэн. Тиихэдэ зарим уһалагдадаг участогууднһаа гектарай 14 центнер хүрэтэр ургаса абаа бэлэй. Мүнөө сабшалан дээрэ ажаллажа байһан луговодууд гектарай дунда зэргээр 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ суглуулжа абахаар шиидэнхэй.

Үнгэрһэн жэлдэ үбһэ ногооной баян ургаса ургуулхын тула луговодууд, луговелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай механизаторнууд хүбхэнтэһэн сабшалангаа сорнойлжо, хүрьһыень соолоһон, зөөжэ гаргаһан наг шэбхээ хүрьһэндэнь нидхэрһэн байха юм. Иимэжэ сабшалан дээрээ культуртехническэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһанай ашаар уһалагдадаг участогууднһаа гектарай 24 центнер үбһэ сабшажа абаа гээшэ. Байгша ондошье эндэхи луговодууд сабшалан дээрэ иимэ хүдэлмэри ябуулхаар хараална. Юуб гэхэдэ, сабшалангаа һайнаар эзэн ёһоор харууһалха, уһалха, үтэгжүүлхэ эрилтэ табигдадаг ха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой сабшалан дээрэ газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдажа захалаа. һүүлэй мэдээгээр, луговодууд, ЛМО-гой механизаторнууд бүлүүр станцинуудаа голой, нуурай эрьенүүдтэ тодхожо, газараа ажамидаралта уһаар ундалуулжа захалба. Даб дээрэ эндэ 500 шахуу гектар сабшалан уһалагданхай. Совхозой луговодуудай звенонуудай дундаһаа Михаил Яковлевич Бухальцевай хүтэлбэрилдэг коллектив газараа түрүүлэн уһалжа захалаа юм. Дүршэлтэй механизаторнууд А. Круглов, М. Рютин, С. Жарников, В. Казарикин гэгшэд бүлүүр станцинуудаа түхэреэн сүүдхын туршада һаадгүй хүдэлгэнэ. Эдэнэртэ даалгагдаһан бүлүүр гурбан станцинь саг болзортоо һайн шанартайгаар заһабарилагдаһандаа эбдэржэ һаатанагүй.

Тобшолбол, эдэ үдэрнүүдтэ Подлопаткын болон Алташын-Адагай сабшалан дээрэ үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса ургуулха тэмсэл улам эршэтэйгээр үргэдэжэ байна.

В. ХУДАЕВ.

Мухар-Шэбэр.

ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ГАРГАГДАНА

БАРГАЖАН. Байгша ондо орооһо таряанай, үбһэ тэжээлэй тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнууд ажахынуудта горитойхон ажал ябуулна. Газарай үрэжэл һайжаруулхаар соносхогдоһон габшагай гурбан һарын туршада дурсагдагша предприятиин коллектив районой колхоз, совхозуудай поли, сабшалан дээрэ бүхыдөө гушан мянган тонно наг шэбхэ гаргажа, 2165 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулха түсэбтэй юм. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула оньһожоруулагдамал хэдэн звено, отрядууд байгуулагданхай, мүнөө ажахынуудта хүдэлмэрилнэ.

һүүлэй мэдээгээр Баргажанай, Шитханай, Бодоной совхозуудта, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо органическа, минеральна үтэгжүүлгэ горитойгоор гаргагдажа байнхай. Тодорхойлбол, эдэ ажахынуудта 3490 гектарта 630 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан байна. Тэрэшэлэн 12,5 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргагдажа тараагдаа.

Газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэридэ С. Г. Скосырскиин хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал отрядай гэшүүд бүтээсэтэйгээр ажаллажа шалгарна. Эдэнэр үдэр бүри 100 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулна.

Н. ДАМБАЕВ.

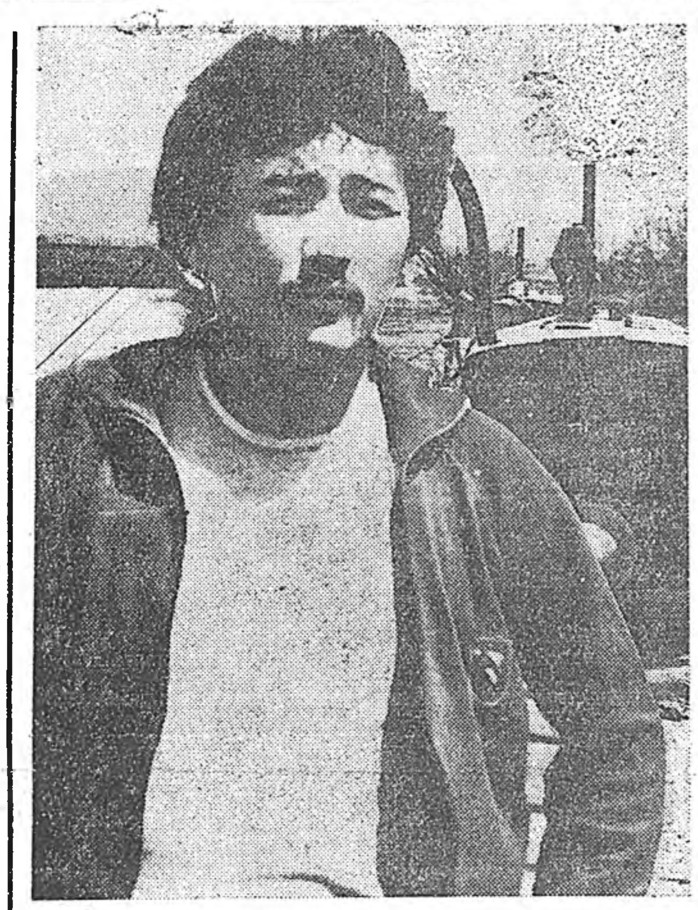

Зэдын районой «Мир» колхозой гурбан отделенидэ газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэри түлэг ябуулагдана. Гэдээн гэжэ газарта О. Т. Айсуевай (зураг дээрэ) хүтэлбэрилдэг ЛМО-гой гэшүүд бүлүүр станцинуудаар сабшалангаа уһална. Луговодууд Б-М. Гырылов, С. Банзаракцаев, В. Упкосов гэгшэд эндэ һайнаар хүдэлнэ.

—500 гектар газар мүнөө уһалагдана. 2027 гектар сабшалангһаа эрхим ургаса абахаар хараалнабди,—гээд колхозой парткомой секретарь Б. М. Занданов хөөрэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ЛИТЕРАТУРЫН, ИСКУССТВЫН ҮДЭРНҮҮД ЗЭДЫН РАЙОНДО

ТҮГЭСХЭЛЭЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Эндэ үнгэргэгдэһэн манай республикын литературын, искусствын үдэрнүүдэй һүүлшын шата мүн лэ һонирхолтой байба.

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай артистнууд «Коммунизм» колхозой Залаа-Үбэр гэжэ газарай хээрын станда ерэжэ, хабарай тарилга хэжэ байһан нютагай таряашад, механизаторнуудтай хани халуун уулзалга эмхидхэһэн байна. Уулзалга дээрэ артистнууд театрайнгаа ерээдүйн түсэбүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Харюудань механизаторнууд тарилгынгаа габшагай ажалай түрүүшүүл тухай хөөрэбэ. Үдэшэниинь артистнууд колхозой түб — Инзагата тосхоной соёлой байшан соо А. Салынскиин «Барабанщица» гэжэ зүжэг табяа. Тэрэнэй гол рольнуудта наадаһан РСФСР-эй габьяата артистнууд Ц. Пурбуев, Л. Егорова, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд С. Уладаева, Г. Бутуханов, Д. Сангажапова, Л. Дугарова болон бусадай гүйсэлхэлгые инзагатаархин халуун альга ташалгаар угтаба.

Зүжэгэй түгэсхэлдэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ П. К. Алмагыров сценэ дээрэ гаража, нютагайхидайнгаа зүгһөө артистнуудые халуунаар амаршалхадаа, соёл искусствын аргаар патриотическа мэдэрэл гүнзэгырүүлхэ, баатаршалгада уряалха нүлөөгэй хүсэтэй байһые онсолон тэмдэглэбэ. Мүн социалис мүрысөөндэ шалгардаг нютагайнгаа түрүүшүүлые урмашуулан, хожомоо Улаан-Үдын театрнуудта абаашажа харуулдаг болохо байһан тухайгаа тэрэ мэдээсэнэ.

Дээдэ-Тори нютагайхид оперо болон баледэй театрай артистнуудые хани халуунаар угтаба. Энэ нютагһаа гараһан РСФСР-эй арадай артист, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Д. Дашиев, РСФСР-эй арадай артист, театрай ахамад режиссёр С. Будажапов гэгшэд нютагайхидайнгаа урда һайшаалай үгэнүүдые хэлээ.

— Хүбшэ, талын хүхэржэ, хүхы шубуунай донгёдожо байһан энэ хаһада түрэл нютагаа эрьежэ ерэхэдэ гоёл байна даа. Нютагайхидайнгаа ажалдаа амжалтатай байһанда омогорхолоор халижа, үнэн сэдьхэлһээ дуу барихамни,— гэжэ Д. Дашиев хэлээ. Удаань артистнууд ехэ концерт үгэжэ, нютагайхидые баясуулба. Тэрээндэ СССР-эй арадай артист К. Базарсадаев, дуушад В. Бальжинимаев, Л. Шоболов болон бусад хабаадалсаа.

Ород драмын театрайхид Торниин шубуунай фабрикын хүдэлмэришэдтэй, эндэхи совхозой түрүү хонишон В. В. Семеновой малшадтай уулзаһан, үдэшэнииинь Ехэ Нарин тосхоной клуб соо А. Дударевай «Богоһо» гэжэ зүжэг харуулаа.

Композиторнууд Б. Ямпилов, А. Андреев, К. Раднаев, Ю. Ирдынеев гэгшэд XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ажалшадтай уулзаба. Эндэ республикын радио болон телевидениин оркестрэй дэмжэлгэ доро залуу дуушад мүн лэ ехэ концерт үгэһэн байна.

Уран зохёолшод Ч-Р. Намжилов, Г. Раднаева, Г-Д. Дамбаев, К. Карнышев гэгшэд Алцагай совхозой малшадай урда шүлэг, зохёолнуудаа уншаба, саашанхи түсэбүүд тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ФЕСТИВАЛЬ

Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн XII фестивалиие ерэхэ жэлэй зун Москвада үнгэргэхэ тухай Ленинскэ комсомолой үүсхэлые гадаадын оронуудай элдэб политическэ шэглэлтэй залуушуулай болон студентнэрэй эмхинүүд үргэнөөр дэмжэнэ гэжэ майн 21-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Болохоёо байгаа фестивалиин «Империализмда эсэргүү һаналаа нэгэдэлгын, эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө!» гэһэн уряагай түлөө уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй түрүүшын заседанида хабаадаһан 92 оронуудай залуушуулай түлөөлэгшэд нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгөө гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. М. Мишин болон бусад үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

Гитлеровскэ фашизмые, япон милитаризмые һамна бута сохижо, туйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойн, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда гар табигдаһаар 10 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхэ жэлдэ эдиршүүлэй хуралдаанай үнгэргэгдэхэ байһаниинь ехэ һүлдэтэй. Онсо юумэниинь юуб гэхэдэ, 1985 онииe залуушуулай уласхоорондын жэл гэжэ ООН-ой соносхоһониинь онсо гайхамшаг лэ. Эдэ бүгэдэ эдир наһатанай хуралдаанай программада харуулагдаха байна.

Мүнөө комсомолой организацинуудта тэрээндэ эдэбхитэй бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Фестивалиин нээгдэтэр залуушуулай олон зуугаад коллектив табан жэлэйнгээ даабаринуудые дүүргэхые шиидэбэ. Тэрээндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхын түлөө хүбүүд, басагадай мүрысөөн хаа хаанагүй дэлгэржэ байна.

Бүхэдэлхэйн хуралдаануудай урда тээ совет залуушуулай фестивальнуудые үнгэргэхэ гээшэ заншал болонхой гэжэ пресс-конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Ээлжээтэ фестиваль энэ жэлэй июль һараһаа эхилхэ юм. Тэрэ ажалай, манай ороной арадуудай хани барисаанай ёһотойл һайндэр, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэдэнэй тэмсэлдэ гадаадын үетэн сасуутантаяа һаналаа нэгэдэлгын жагсаал болохо ёһотой.

(ТАСС).

АЛТАЙН ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

БАРНАУЛ. Алтайн бүхы ажахынууд орооһоной гол ургамал болохо хабарай шэнииСэ тарижа эхилбэ. Тала газартай Кулундын механизаторнууд техникээ полидо гаргаба.

Энэ хабартаа сагай уларил таарамжагүй муу байба. Шииг нойтон ехээр дуталдана. Энээниие хараада абажа, эндэхи механизаторнууд тарилгын хүдэлмэриие эмхидхэнэ. Шииг нойто алдахагүйн тула, тэдэнэр хүрьһэ бэлдэлгэ тарилга хоёрой хоорондо зааханшье таһалдал гаргахагүй гэжэ оролдоно. Хүдэлмэриин шанарта онсо анхарал хандуулагдана. Тарилгын нормо хэр дүүргэгдэнэб, ямар гүнзэгыдэ тарилга хэгдэнэб, үтэгжүүлгэ яажа тараагданаб гэжэ таряашад наринаар хинана. Эртээнһээ табигдаһан технологическа картын ёһоор хамтын подрядай гуримаар томодхогдоһон оньһожоруулагдамал бригаданууд ба звенонууд хүдэлмэри ябуулна.

Гурбан миллион шахуу гектарта шэнииСэ таригдаха байна. Тэрэнэй ехэнхи хубидань шэлдэн хатуу сортын шэнииСэ таригдаха. Үндэр баян ургаса абахын тула таряашад бии байгаа бүхы нөөсэнүүдые хэрэглээ юм. Техникэ эртээнһээ заһажа бэлэн болгоһон, үрэһэ хүрэнгын 90 процентые нэгэдэхи ба хоёрдохи классай тарилгын шанарта хүргэһэн байгаа. Шэнэ, нютагай эрхэ байдалда һайнаар тааһан сортнууд нилээд ехэ талмай эзэлхэ.

Хабарай тарилгые эрхим тааруу болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гээшэ Алтайн таряашадай хамтын уялга болоно.

(ТАСС-ай корр.)

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АНХАРАЛАА ХАНДУУЛНАБДИ

«Партида абаха ба КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудые хүмүүжүүлхэ» талаар Киргизэй партийна организацинуудай хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, партиин зэргэнүүдые саашадань бэхижүүлхэ, общественнэ ажабайдалда партиин гүйсэдхэгшэ байдаг хүтэлбэрилхы үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партида үйлэдбэриин түрүүшүүлые шэлэн абаха ба коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри хүгжөөхэ түгэс социализмын үедэ ехэ удха шанартай. Партийна эхин организацинуудай энэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэмжээнүүдэй саг үргэлжэ ябуулжа байха ёһотой. Тиимэһээ манай парторганизаци энэ асуудалда анхарал горитойгоор хандуулдаг гэшэб.

Бидэнэр эмхидхэлэй болон ойлгуулгын хүдэлмэри үдэр бүри эрхилжэ байха үедөө партида абаха хүдэлмэриеэ ходо бэелүүлжэ байдагбди. Тиигэжэ үйлэдбэриин дээрэ хүдэлжэ байгшадай шэлжэ шанарые, коммунистнай үндэр нэрэ солодо хэр хүрэмэ байһыень хаража, шалгажа үзэдэгбди.

Нэхэлгын үйлэдбэриин партийна организацинн бүридэлдэ партиин 53 гэшүүн, гэшүүндэ 6 кандидат оролог. Тэдэнэймнай 21-ниинь хүдэлмэришэд, 5-ниинь мастер, 11-ниинь мастерай туһалагшаар томилогдоһон хүдэлмэришэд болоно.

1983 ондо парторганизацимнай 6 түрүү хүдэлмэришэдые КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаа. Эдэнэр бултадаа сүг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй, партийна эхин организацида мэдээжэ, ажалдаа жэшээ харуулдаг, нинтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүнүүд юм. Тиихэдэ партида орохо хүнүүдтэ зууршалга үгэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг байнабди. Энэ хэрэг зууршалга үгэһэн коммунистын, КПСС-эй гэшүүндэ оролһон хүнэй харюусалга дээшэлүүлнэ. КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан 6 хүдэлмэришэдһээ булта комсомолэй гэшүүд байһан.

Манай парторганизацида партиин гэшүүндэ кандидадуудтай саг үргэлжэ хүдэлдэг гэшэ. Тэдэниие үнгэргэдэг, кандидатска стаж гараха байһан тушаа тэдэнэй тоосоон шагнагдадаг гэшэ. Жэшээлхэдэ, 1983 ондо нэхэгшэд В. Д. Яковлева, Р. Б. Шолонова, үйлэдбэриин һургалсалай инструктор Н. Н. Лисеева, хинан шалгагша О. Н. Влизко гэгшэд тоосоһон байна. Тэдэнэйшье коммунистнууд Т. Д. Мурашко, Т. Н. Максимова, Н. И. Исаева, Р. В. Полонова партийна суглаануудай дээрэ тэдэнэй үгтэһэн даабаринуудые хэжэ, хайшан гэжэ дүүргэжэ байһан тухайгаа элидхэжэ байдаг. Манай КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан городской болон районно Советүүдэй депутадууд В. Д. Яковлева Р. Б. Шолонова хоёр ниитынгээ харюусалгатай хэрэг хэр зэргэ бэелүүлжэ байһан тушаа хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ мэдээсэһэн юм.

Залуу коммунистнуудтай ябуулжа байһан хүдэлмэри парторганизацимнай бүхы ажал ябуулгада нүлөөтэй гээд хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Нэхэлгын үйлэдбэриин бүхы коммунистнууд үргэлжэ ба саг зуура даабаринуудые ходо дүүргэдэг гуримтай. Партиин олон гэшүүд мүрысөөндэ эхи табидаг, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлдэг байна. Жэшээлхэдэ, залуу коммунист В. А. Павлов «Ашаг үрэтэйгөөр ба һайн шанартайгаар хүдэлдэг бригада» гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэдэг нэхэгшэдэй комплексно коллективые хүтэлбэрилдэг. Бригадые ударидагша халаанай комсорг юм. Тиихэдэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Р. Б. Шолонова 1982 ондо нэхэгшэдэй конкурсдо хабаадалсажа, «РСФСР-эй эрхим нэхэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн габьятан. Мүн тэрэнэй нэрэ республиканска Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаһан юм. Мүноо тэрэ 1984 оной август һарын тоосооной хүдэлжэ байнхай. Нэхэгшэдэймнай түрүүшүүлэй нэгэн — залуу коммунист В. Д. Яковлева нэхэлгын үйлэдбэриин партбюрогой гэшүүндэ һунгагдаһан. Вера Дмитриевна залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ ехэ хүдэлмэри хододоо хэлүүлдэг. Мүн нүхэр Яковлева энэ оной һүүлшын һарын тоосооной хүдэлжэ байна. Манай түрүү хүдэлмэришэн Надежда Григорьевна Гладких гэгшын СССР-эй Верховно Советэй депутадаар һунгагдаһанда бидэнэр ехэ баяртайбди. Имэ үндэр этигэл найдабарида хүртэһэн нэхэгшэмнай социалис уялгануудта ехэ юм. Байгша онойнгоо даабарине Агууехэ Октябриин социалис революциин 67 жэлэй ой болотор гүйсэд дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа таблад, мүноо амжалтатай хүдэлжэ байна. Халаанай комсорг Н. Г. Гладких мүн лэ залуу коммунист. КПСС-эй гэшүүндэ кандидат О. Н. Влизкэдэ 1983 ондо харюусалгатай даабари үгтөө.

Энэ нүхэрнай нэхэлгын үйлэдбэриин һурган хүмүүжүүлэгшэдэй советэй хүдэлмэри мүноо хүтэлбэрилнэ.

Партийна хүдэлмэриин шухала асуудалые шадамараар эмхидхэжэ ябуулхада, аша үрэтэй, үйлэдбэридэ нүлөөтэй байна.

Н. ИВАНОВА,
нариин сэмбын комбинадай нэхэлгын үйлэдбэриин парторганизациин секретарь.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ГАЗАРАЙНГАА ШЭМЭ АРЬБАДХАЯ

Байгша оной март һарада агропромышленна комплексын асуудалнуудаар Бүхэсоюзна экономическа зүблөөн үнгэргэгдэжэ, Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хүдэлмэриин түрүүшын дүнгүүд болон тэрэнтэй нягта холбоотой гол шухала асуудалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тус зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, партиин ЦК-гай секретарь М. С. Горбачев, «Хүдөө ажахын болон агропромышленна комплексын бусад һалбаринуудай экономическа ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар партийна, совет ба ажахын органуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» элидхэл хэхэдээ, **«Ажахы эрхилэлгын хэмжээн үйлэдбэриин гол зүйлые — газарые шадамар һайнаар хэрэглэлгэһээ гол түлэб дулдыдадаг байна»** гэжэ зүбөөр тэмдэглэһэн байха юм.

Үнэхөөрөөшье, газар манай гол баялиг. Тиимэһээ газарайнгаа үрэжэлые улам һайжаруулжа, ашаг шэмыень бүри арьбадхаха гээшэ бидэнэй зайлуулашагүй зорилго мүн.

Манай Буряад орон хадалиг газартай, хуурай, хүйтэн уларилтай, дабтагдашагүй байгаалитай бэйһаараа илгардаг. Тодорхойлбол, манайда хуурай тала дайдашье, хадалиг газарай тундрашье бии байха. Республикымнай бүхы газар дайдын (35,2 миллион гектар) 7.6 процентнь хүдөө ажахыда эдлүүрилэгдэнэ. Тиихэдэ энэ ехэ газарай оройдоол 2.9 процентнь хахалагдажа, тарилга хэгдэнэ. Буряад оронаймнай газарай хүрьһэн бүридэлэйнгөө, мүн үрэжэлэйнгөө талаар адли бэшэ байха юм.

Түрэл республикымнай ажахынуудай хахалагдадаг бүхы 1 миллион 18 мянган гектар газарай хүрьһэн һүүлэй жэлнүүдтэ һалхинда үлеэгдэжэ, мүн уһанда угаагдажа, нилээд муудажа захалаа. Тиимэһээ газарай хүрьһэнэй муудалгатай эрид тэмсэхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго мүн.

Газарай хүрьһэн хадаа байгаалиин һэлгэшэгүй баялиг мүн. Газарай хүрьһэ зүбөөр, ашагтайгаар хэрэглэхэдэ үрэжэлынь муудадаггүй, харин бүри һайжардаг байха юм. Энээнииe түрүү ажахынуудай дүй дүршэл элеэр гэршэлнэ.

Мүнөө үедэ Буряад орон доторнай хүн бүхэндэ 1,0 шахуу гектар хахалагдадаг газар хүртэнэ гэхэ гү, али саашадаа эдлүүрилэгдэдэг газараа улам үргэдхэхын аргагүй юм. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ хүн зоной олошоржо байхада хүн бүхэндэ хахалагдадаг газарай хүртэсэ бүри хорохоор хүлеэгдэнэ. Тиимэһээ газарай хүрьһэнэй үрэжэлые улам һайжаруулжа, баян ургаса хуряажа абаха гээшэ мүнөөдэрэй зайлуулагдашагүй зорилго мүн.

Хүрьһэн гээшэ тон орёо, хүгжэжэ, хубилжа байдаг организм юм. Байгаалиин эрхэ байдалда 2—3 сантиметр зузаан хүрьһэ бии болгохын тула 200-һаа 1000 жэл хүрэтэр саг хэрэгтэй болодог гэжэ тодоруулагданхай. Тиихэдэ һайрам хура бороо, шанга һалхин байгаалиин мянгаад жэлдэ бии болгоһон үрэжэлтэ хүрьһые 20—30 жэлэй туршада үгы хэхэ шадалтай юм.

Газарай хүрьһэн уһанда угаагдахадаа түргэн муудана. Илангаяа ташалан газарай полиие буруугаар хахалхада, ой модо отолходо, һүрэг мал таһалгаряагүй бэлшээхэдэ хүрьһэниинь уһанда угаагдажа хосорно. Тиимэһээ хадын ташалангай модо отолжо хүрьһыень элдүүрилхэдээ уһанда угаагдан муудаха ябадалһаа заабол һэргылхэ хэрэгтэй.

Тала дайдаар элбэг газартахи хүрьһэн гол түлэб һалхинда үлеэлгэжэ муудадаг юм. Илангаяа үнгэрһэн арба гаран жэлэй туршада ган гасуур байһандань газарай хүрьһэн хатажа, һалхинда үлеэлгэжэ ехээр муудаа.

Газарай хүрьһые байгаалиин хохидолто ушаралһаа хамгаалха гээшэ саг зуурын хүдэлмэри бэшэ. Энэ хэдаа тусгаар түсэблэгдөөд, холын хараатайгаар, таһалгаряагүйгөөр ябуулагдаха ёһотой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай уһанһаа, һалхинһаа газарай хүрьһэ хамгаалха талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Гэбэшье энэнь үшөөл һанаһанда хүрэнэгүй. Жэшээлбэл, хабартаа полиёо хүрьһэ урбуулдаггүй техникээр хахалхадань, зунай хахадта сэбэр паарынь буртаг ногоондо дарагдашана. Иимэ полиёо юрын плугаар дахин хахална. Иигэжэ урбуулжа байхадань намартаа, мүн ерэхэ хабартаа газарынь һалхинда хэды үлеэлгэжэ муудана гээшэб.

Манай республикада газарай хүрьһэ хамгаалха түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, горитойхон амжалта түйладаг ажахынууд үсөөн бэшэ бии байха. Жэшээлбэл, Бэшүүрэй районой Охин-Бугагай, Хяагтын районой «Пограничный», Зэдын районой Борьёогой, Хурамхаанай районой Һахалиин болон бусад совхозуудай коллективүүд газарайнгаа хүрьһэ урбуулангүй элдүүрилээд, тарилга хэхэдээ, жэл бүхэндэ ороохо тариянай тогтууритай баян ургаса хуряана. Гэбэшье энэ түрүү арга хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Газарай хүрьһэн гансашье уһанда угаагдажа, һалхинда үлеэгдэжэ муудана бэшэ, мүн үлүү ехээр уһагхада дабһа, хужараар элбэгжэжэ ургасаяа доошолуулна. Хэмһээ үлүүсэ уһалхада газарай хүрьһэнэй гүн соохи дабһан нэбтэрэн гараад, уһанайнь шэргэхэдэ хужар, дабһаниинь дээрээ үлэшэнэ. Иигэжэ үрэжэлтэ хүрьһэн муудажа, ногоониинь хосорон һалана.

Дабһа, хужараар хэтэрмэ элбэг газарай үрэжэлые һайжаруулхын тула тусхай нормоор уһагхаһаа гадна газарай хүрьһэн соохи хужартай уһыень тусхай хоолойгоор, ханаабзаар урадхуулжа хатаадаг байна.

Намагжаһан, уһабхиһан газарые хатаан ашаглаха хүдэлмэри һүүлэй жэлнүүдтэ улам үргэдөө. Зүгөөр энэ ажалые байгаали хамгаалха заабаринуудтай зохилдуулан ябуулха эрилтэ табигдана. Юуб гэхэдэ, намаг налхи газараа зайхагүй хатаажа захалхадань багахан гол, горхонууд эхинһээ

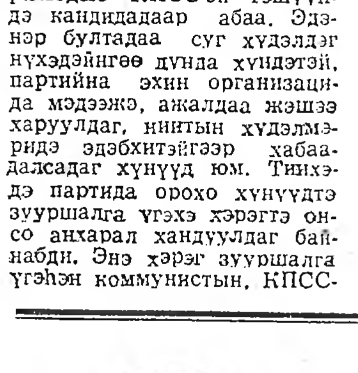

БУУРАҺАН СОЛЫЕНЬ БУСААХААР

ВОРОНЕЖОЙ мүнөө үеын һуурин, тосхондо тэргэдэ хүлэлэһэн морёор хатаһан мүшэр зөөжэ ябахань улам хомор боложо байнхай. Зүгөөр тэбэри мүшэр гү, али нэгэ-хоёр мэшээг талха таряа, үгышье һаа нэгэ боошхо уһа ашаһан адар томо, гурбан тонныи ашаанай автомашина, зүүгаад моринои хүсэтэй хүндэ тракторай һууринай үйлсөөр хүнхинэн ябахыень харахадаа гайхахагүйт.

Мүнөө үедэ газар таряалангай гол хүдэлмэри, мүн холо зайда ашаа зөөхэ ажал дииилэнхидээ машина, техникын хүсөөр хэгдэдэг болоо. Иигэжэ морёор хэгдэдэг хүдэлмэри хаа—хаанагүй түригдэжэ захалаа ха юм. Зүгөөр мүнөө ажахынуудта урдынхидал адли олон адуу үсхэбэрилөөгүйшье һаа, энэ һалбарияа үндэһөөрнь үгы хэжэ болохогүй.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1981 ондо адуу мори үсхэбэрилгые хүгжөөхэ тухай тогтоол абаа һэн. Тэрэ тогтоолтой зохилдуулан, Воронежско областьдо хүдөө ажахын энэ һалбари хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд зохёогдожо, тодорхойлогдоо бэлэй. Эндэ, тусхайлбал, табан жэлэй эсэстэ адуу моридой тоо толгойе найман мянганһаа бага бэшээр олошоруулха гэжэ хараалагдаһан байха. Тэрэ гэһээр гурбан жэл үнгэрөө. Ямар хубилалта болоо гээшэб! Ниитын адуун һүрэг.., дүрбэн мянга шахуу толгойгоор хороогдоо. Урдынхидал адли эндэ дулаан байра баригдаагүй. Моринои тоног, хүнгэн тэргэ, шарга хаа-хаанагүй дуталдана. Үнгэрхэдөө моришоной мэргэжэлшье мартагдашоо.

ТАСС-ай корреспондент энэ байдалаа тайлбарилжа үгэхыень областиин хүдөө ажахын управлениин начальнигай орлогшо Ю. Египкэдэ хандаһан байна.

— Мяха гү, али һү үйлэдбэрилхэ һалбари хүгжөөхэ тухай хөөрэхэнь бэлэн, эндэ түйлагдаһан дүнгүүдынь элеэр харагдана гээшэ. Харин адуу мори үсхэбэрилгэмнай үнэхөөрөөшье мартагдашоо. Энээндэ олон шалтаг бии. Минии харахада, гол дутагдалнай юуб гэбэл, бидэ энэ шухала һалбаридаа саг үргэлжын анхарал хандуулнагүйбди. Жэшээлбэл, райондо гү, али зарим нэгэ ажахыда һү һаали доошолжо, шахагдахаар табигдаһан тугалнуудай муугаар харууһалагдажа захалбал, тэрэ дороо сошордомо дохёо соносхожо, дутагдалыень элирүүлжэ, зохихо хэмжээнүүдые абахаар хүл хөөрсэг гүйлдэнэбди. Харин адуу мори үсхэбэрилгэдэ иимэ хүлгөө, шууяан гарадаггүй. Юуб гэхэдэ, адуугаа бүридхэлдэ абахын тула хаа ганса тооложо, тоо толгойень тодорхойлхоһоо ондоо анхарал хандуулагданагүй бшуу. Мүнөө адуун һүрэгтэ обёос, һайхан үбһэншье бэлэдхэгдэхэеэ болинхой. Саашадаа энэ байдалаа заһаруулхабди.

Областьдо адуу үсхэбэрилгын анханай алдар сууень һэргээхэ үндэһэ һуури бии байха. Нэн түрүүлэн эрхим амжалтынгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан моридые үсхэбэрилхэ Хреновскэ завод болоно. Тиихэдэ холуур суурхаһан бэшэшье һаа, яһала һайшаамаар ажалай намтартай, моридые үсхэбэрилхэ хоёр — «Культура» болон Чесменскиин заводууд эндэ бии. Мүн морёор ажал хэжэ горитойхон олзо оруулдаг ажахынуудшье бии байха. Жэшээлбэл, Таловска районой Калининай нэрэмжэтэ колхоздо хамһабариин нэгэшье ажал моригүйгөөр хэгдэдэггүй. Фермэнүүдтэ тэжээл зөөхэ, поли дээрэ үтэгжүүлгэ, үрэһэ хүрэнгэ асарха, полевой станһаа механизаторнуудта халуун эдеэ, техникэдэ уһа абаашаха гү, али хубиингаа участогай газар хахалхаһаа эхилээд, бүхы жэжэ ажалда мори унаа хэрэглэгдэнэ. Нёдондо тус ажахыда морёор хэгдэһэн ажал нилээд ехэ байһан юм. Эндэ моринои хүсөөр хэгдэһэн ажалай үдэр бүхэнэй үнэ сэн нэгэ түхэриг хорин мүнгэтэ болоһон байгаа гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 43 мүнгөөр доошолһон байна. Тобшолбол, машина, техникэдэ хэрэгтэй тоһо-түлишын материалнууд горитойхоноор алмагдаа бэлэй.

Саһата шуурганай үедэ харгыгүй болоходонь, хабар, намартаа налхи, шабарай элбэгжэхэдэ, мори унаае мүнөөнэй шэнэ техникээршье һэлгэлтэгүй байдаг.

Эндэ онсо тэмдэглэлтэйнь юуб гэбэл, түрүү ажахынуудай адуу мори үсхэбэрилхэ һалбарияа хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулна. Машина, тракторaар элбэгшье һаа, мори олоор үсхэбэрилхэдөө горитойхоноор олзотоно ха юм. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлжэ захалнамнай нёдондо адуу моридой тоо толгойн хоролто зогсооохо арга олгогдоо. Мүнөө адуушадые шэлэн оложо, ажалайнь түлбэри таарамжатайгаар зохёожо тодорхойлнобди. Адуу моридоо олошоруулхынгаа хажуугаар ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ эрхэ байдал байгуулнабди. Жэшээлбэл, энэ һалбариин тусхай шэнжэ шанарые хараада абангүй тэжээлэйнь баазые урдынхидаа адляар байгуулжа болохогүй бшуу. Һүрэг адуу моридто нютагай эрхэ байдалда таараһан сортын обёос таригдана. Тиихэдэ олон жэлэй ногоо тарихаар түсэблэхэдөө, һүрэг моридоо үбһөөр гүйсэд хангахаар хараалдаг болонхой. Адуун һүрэгөө гамнадаг эрхим ажахынуудта моридой эдихэ талха тарянайшье зүйл олдодог. Харин адуу моридтоо анхардаггүй ажахыда үлүү гараһан гү, али муу шанартай тэжээл үгэдэг юм. Экономистнуудай тооложо тодорхойлһоной ёһоор, манай эрхэ байдалда колхоз, совхоз бүхэн мүнөө табинһаа үсөөн бэшэ унаагай моритой байха зэргэтэй.

...Хүдөө нютагуудта морин гоё һайхан, хоморой амитан болохо ёһогүй. Хүнэй үнинэй найдамтай нүхэртэ мүнөө горитойхон ехэ анхарал хандуулхаар болоод байна гээшэл.

В. ЛЕБЕДЕВ,
ТАСС-ай корр.

МАЛ АЖАЛ — *онсо шухала һалбари*

ЖЭЛЭЙ ЭХИНЬЭЭ—ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Манай һү һаалиин фермын коллектив энээнһээ урда, хэдэн жэлэй туршада саг үргэлжэ гээгдэгшэдэй тоодо ябаһан юм. Энээнэй шалтагаан олон байгаа. Эгээл гол шалтагаануудыень тоолобол, ниитын малай тэжээлэй бааза муу, фермэдэ үдэрэй хүдэлмэриин гурим сахигдадаггүй, ажалай журам һула, социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэдэггүй байһан. Партиингаа мүнөөдэр табижа байгаа шанга эрилтые хараадаа абажа, эдэ бүхы дутагдалнуудаа эгээл түрүүн усадхаха гэһэн зорилго урдаа табяа һэмди.

Үнгэрһэн зун ниитынгээ малда үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаха, тус ажалда хамаг зоноо элсүүлхэ гэһэн шиидхэбэри отделениин совет абаһан байгаа. Энэ шиидхэбэри бодото дээрээ эрхим һайнаар дүүргэглэжэ, урда жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ үбһэн бэлэдхэгдэһэн, шэмэтэ тэжээл дараха түсэб дүүргэгдэһэн байна. Тиимэһээ мааналай урда эдэ бүхы тэжээлээ һайнаар бүйлүүлжэ, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ зорилго табигдаа.

Фермынгээ коллективтэ хэдэн дахин суглаа үнгэргэжэ, үдэрэй хүдэлмэриин гурим нягтаар баримталха, тэжээлээ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, эдэ бүгэдые шанга хиналтада абаха, журам эбдэгшэдтэ шанга эрилтэ табиха гэжэ хэлсээ һэмди. Һаалишан бүхэн һарын, кварталай, малай үбэлжэлгын үеын, жэлэй социалис уялгануудые абажа саг соогоо дүнгүүдынь гаргагдадаг, илагшад урмашуулагдадаг болоо. Эдэ бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанаймнай ашаар фермымнай ажал хэрэг һайжараа.

Манай фермэдэ бүхыдөө 300 үнеэн тоологдоно. Эдэниие 17 һаалишад харууһалжа байдаг юм. Мүноо үдэр бүхэндэ дунда зэргээр 30 центнер һү һаанабди. Тэдэ үнеэднай тугаллажа, хоног ошохо тума һү һаалимнай нэмэжэ байна. Үнеэн бүриһөө үдэртөө 9—10 килограмм һү һаанабди. Байгша жэлэй эхинһээ бүхы коллективээрээ эршэтэйгээр ажаллажа, һү гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоо хахад һара урид дүүргээбди. Тушааһан һүнэймнай 92 процентнь нэгэдэхи сортоор абтаа. Энэ хадаа манай фермын һүүлшын жэлнүүдтэ түйлаһан түрүүшын амжалта гээшэ.

Фермымнай үнинэй һаалишад С. Н. Банчикова, С-Д. Л. Маланханова, Р. И. Халтанова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо һаамхай үнеэн бүриһөө ехэ һү һаажа, гансашье колхоз дотороо бэшэ, мүн район дотороо түрүүшүүлэй тоодо ябана. Юрэдөө һаалишалнай бултадаа кварталайнгаа түсэбые дүүргэбэ. Залуу һаалишад Дыпсэма Дагуева, Сыдып Будаева, Ольга Хоборкова, Любовь Демина гэгшэд яһала оролдон, аха нүхэдһөө хожомдонгүй хүдэлнэ.

Энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар үбэлжэлгэмнай үнгэржэ байнхай. Тэжээл бүйлүүлхэ нүхэнимнай таһалдангүй хүдэлнэ. Рационой ёһоор, үнеэн бүхэндэ үдэртөө 3 килограмм үбһэ, 15 килограмм силос, 2 килограмм таряа талханай зүйл, мүн һаагдаһан һүнэй литр бүхэнэй тоогоор 500 грамм таряа талханай зүйл үгтэнэ. Бүхы тэжээлэй үдэр бүри үнеэн бүхэндэ үгтэхын тула тон шанга хиналта хэнэбди гэжэ үнөө дахин хэлэхэ байнаб. Тэрэгүйдэ аргагүй байна. Тээсгэн хиналтана бага һуларуулһан дээрэһээмнай силос гаргажа үгэхэ ажал хэрэг таһалдаад абаа һэн. Тэрэ үеэр һүнэймнай һаам эли мэдэрхээр доошолоо ха юм. Саг дары хэмжээ абажа, силос үнеэлтэ тараaха хүдэлмэришэниие томилоо һэмди. Ушар иимэһээ һү һаалидаа үдэр бүри анхарал хандуулжа байха болонобди.

Мүн эдэ бүгэдын хажуугаар үнеэдээ саг соонь үрэжүүлхэ ажал хэрэгээ мартадаггүйбди. Үнеэн бүхэн бүридхэлдэ абтанхай юм. Тэрэнэй ёһоор ямар үнеэн хэзээ шэргэхэб, тугаллахаб, хэдыдэ үрэжүүлэгдэхэб гэжэ мэдээтэй байдаг. Энэ ажал хэрэгые залуу техник-үрэжүүлэгшэ И. Шожоев һайнаар эрхилнэ. Фермымнай хойто жэлэй амжалта үнеэдээ саг болзор соонь үрэжүүлһэнһээмнай ехэнхидээ дулдыдаха бшуу.

Саашадаа жэлэй эхинһээ абаһан эршээ һуладхахагүй, һү һаалиие улам дээшэлүүлхэ зорилготойбди. Энээнэй түлөө бүхы хэмжээнүүд абтана. Һүүлэй үдэрнүүдтэ үнеэдээ үдэртэ гурба һаадаг болообди. Иигэжэ бүгэдөөрөө оролдожо, оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар эрмэлзэнэбди.

А. ШОЖОЕВ.
Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой Таһархайн һү һаалиин фермые даагша.

ТАРЯАШАДАЙ ХАБАРАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ОРЁЛ. Орловско областьдо саахарай свеклын плантацинууд жэгдэ ногоорбо. Оньһожоруулагдамал отрядууд ба звенонууд ургамалай хойноһоо харууһалжа эхилбэ.

Мүнөө жэлдэ 46 мянган гектарта гэхэ гү, али таряалангай гурбанай хоёр хубидань Хара бэшэ хүрьһэтэй нютагуудай гол техническэ ургамал индустриальна арга технологёор ургуулагдана. Ливенскэ районой Свердловой нэрэмжэтэ колхозһоо М. Кочержинэй даадаг звено свекло ургуулагшадай мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Тус коллектив хүдэлмэриин хоёр үдэртэ 270 гектарта тарилга хээ юм. Саахарай свеклын плантацинуудта минеральна үтэгжүүлгэ тараагдажа эхилээ.

ВОСКРЕСЕНСК. (Московско область). Москва шадарай ажахынуудай дундаһаа эгээл түрүүшүүлэй тоодо хартаабха таряжа дүүргээд, Воскресенскэ РАПО-гой ажахынууд овощ тариха хүдэлмэри эршэтэйгээр ябуулна. Хартаабхын таригдаһан поли дээрэ зуруyд хоорондын элдүүрилгэ, уһалалга нэгэн доро ябуулагдана.

Ниислэлэй областиин бусадшье районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдэй плантацинуудта хүдэлмэри үргэлжэ дээрээ ябуулагдана. Таһалагдаһан талмайн хахадһаа ехэ хубидань овощ таригдаа, тусхай шэглэлтэй бригаданууд болон звенонууд ургамалнуудай хойноһоо харууһалжа эхилээ.

МИНСК. Ургамалай гарасые хүлеэжэ байнгүй, Белоруссиин хартаабхашад полиин ургамалнуудай хойноһоо харууһалжа захалба. Борнойнуудые шагтагалһан культиваторнуудые механизаторнууд полидо гаргаа. Иимэ агрегадуудаар зурууд хоорондын эртын элдүүрилгэ хэхэдэ, ургасые эли бодо нэмэдэг гэжэ дүй дүршэл харуулдаг.

Бүхы талмай дээрэ оньһожоруулагдамал подрядна бригаданууд болон звенонуудта «хоёрдохи хилээмэ» тарижа ургуулга даалгагданхай. Мүнөө жэлдэ республикын ажахынууд гектар бүриһөө 180 центнер хартаабха суглуулхые хараална.

КУЙБЫШЕВ. Областиин ажахынууд хабарай ороохото ургамалнуудые эрхим шанартайгаар тааруу зохид болзорто тарижа түгэсхэбэ. Хуурай халуун хабар боложо, тарилгын графигые нягтаруулһан байгаа. Таряалан дээрэх эбтэй, эмхитэй хүдэлмэри хүрьһэн доторхи шииг нойтоной нөөсэнүүдые хүсэд хэрэглэхэдэнь туһална.

ЧИМКЕНТ. Барайгар тарижа ургуулдаг «Целинный» ба «Комсомольский» гэжэ совхозуудай полинууд дээрэһээ тарилгын һүүлшын агрегадууд гаража ошобо. Юрын болзорһоо һураггүй урид тарилгын хүдэлмэри түгэсхэгдөө. Томодхогдоһон отрядууд дунда зэргээр хүдэлмэриин 12 час соо поли бүхэндэ тарилга хэжэ шадаа.

СЫКТЫВКАР. Тайгын Сысола мүрэнэй нуга голнууд овощой болон хартаабхын найдамтай ургаса үгэдэг болонхой. Мелиораторнуудай бэлдэһэн газар дээрэ хартаабха һуулгагдажа эхилээ. Түрүүшынхиеэ эндэхи полиин гектар бүхэндэ 100-һаа дээшэ тонно наг шэбхэ оруулагдаа юм. Хамтын подрядаар хүдэлдэг звенонууд тарилгын хүдэлмэри хэнэ.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин талата районуудай ажахынуудта намарай шэниисын таряалангые жэгдэ уһална. Бүлүүр станцинууд, уһалууриин түхеэрэлгэнүүд, сасан уһалдаг машинанууд хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Ажахын тоосооной тусхай шэглэлтэй звенонууд уһалалгын хүдэлмэриие даажа абанхай. 30 мянган гектар газар уһалагдаха байна.

ТАСС-ай корр.

ОВОЩООР ҺАЙНААР ХАНГАХЫН ТУЛА

ХАРЬКОВ. Овощ тарижа ургуулдаг ажахынууд Харьков хотые тойруулан уһалагдадаг плантацинуудые байгуулаа юм. Город шадарай «Циркуновский» гэжэ совхоздо һаяхан ашаглалгада оруулагдаһан уһалууриин түхеэрэлгэ уһалагдадаг плантацинуудай сахаригые холбобо.

Эдэ талмайн ниитэ хэмжээн 16 мянган гектар болоо. Энэнь индустриальна ехэ түбэй хүн зониие огородой продукцяар бардамаар хангаха арга олгоно.

Автомат түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар поли дээгүүрхи уһан хубаарилагдадаг. Тэрэнэй гаргашалгые, химическэ бүридэлые, халуун хүйтэниие приборнууд хинажа байдаг юм. Үргэн абасатай уһалууриин түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэнэ. Эндэхид 300—360 центнер ургаса хуряаха хараатайгаар хүдэлнэ.

Украинын овощ ба бахчева ургамалнуудые тарижа ургуулгын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай мэргэжэлтэдэй заабариин ёһоор, уһалагдадаг талмайнууд тусхай участогууд болгон хубаагдаа юм. Гадна институт элдэб болзорто эдеэшэдэг, үндэр баян ургаса үгэдэг сортнуудай үрэһэ хүрэнгэ ажахынуудта дамжуулһан байна. Энэнь магазинуудые сэхэ плантацинууд дээрэһээ овощоор таһалгаряагүйгөөр хангалгые эмхидхэхэ арга олгохо байна.

...радай уран бэлигэй ...хэсоюзна харалга

...АР САЙН, НИЛА!..

яһала «бэеэ даанги» режиссуратай, актёрско эрхим хүдэлмэринүүдтэй һэн тула тэрэ мэргэжэлтэн театрайшье сцена дээрэ хари бэшээр хэрагдаха һэн хаш гэжэ һанагдаа.

Ч. Айтматовай «Эхын таряаланда» Толгонайн образые Сэсэгма Шойдоковагай яажа бүтээһэниие зүжэг харагшад һанана ёһотой. «Толгонайн ролиие дабтагдашагүй өөрсэ маягтайгаар, С. Шойдокова гүйсэдхэнэ», — гэжэ театр шэнжэлэгшэд тиихэдэ тэмдэглээ һэмнай. Харин мүнөө залуу артисткын оюун бэлигэй улам хурсадажа байһаниие тэрэнэй ээлжээтэ захата — Нила Снижкогой образ гэршэлбэ.

Нугаршагүй сэхэ, омог дорюун, эрэлхэг зоригтой... Героиниингаа зан абариин эдэ талануудые гүйсэдхэгшэ тобойсо харуулна. Тэрэнэйнгээ хажуугаар Нилын нигүүлэсхы һайхан, хирэгүй сагаан сэдьхэлтэй хүн байһые тэрэ үнэншэмөөр зураглана. Энэнь гол героиниин образые гүйсэд дүүрэн шэнжэтэй болгоно. Тиин зүжэгэй аһан хүндэ, шиидхэхы үенүүдтэ актрисын бэеэ үлүүсэ зангидангүй, бүришье һаа этигэмээр наадажа эхилдэгыень тэмдэглэхээр. Дурадхагдаһан эрхэ байдалда хойшоронгүйгөөр этигэжэ наададагааршаал һайн дуратан, мэргэжэлтэн актёрнуудһаа илгардаг хэяа даа гэжэ энэ ушараар һанагдаа...

«Эхын таряаланда» үшөө нэгэ хэдуургдама образ бүтээһэн актрисые нэрлэбэл, соёлой байшангай методист Цыргэмаа Шагдарова мүн һэн. Үнжэгэн зөөлэхэн хоолойтой, урин зулгы зантай Алиман бэритэй тэрэ бидэниие танилсуулаа бэлэй даа. Харин мүнөө уянгата тэрэ образһоо тад ондоо, ялас гэжэ хурса комедийнэ образ бүтээжэ, зохёохы арга боломжонуудайнгаа тон ехэ байһаниие гэршэлбэ. Тэрэнь хадаа мещанка Тузиковагай роль болоно. Убайгүй шашаг, ухаагаар гүйхэн— һайшаагдахаар гансашье шэнжэ шанаргүй героиниингаа образдо тэрэ шэнэ үнгэ будаг, «шуһа, мяха» нэмээжэ шадаһан байха юм.

Гол геройнуудай нэгэн болохо Фёдор Абрамовай ролиие совхозой хүдэлмэришэн Г. Аюржанаев гүйсэдхэнэ. Залуу артист бага зэргэ дүршэлгүйдэнэ гү даа гэжэ зүжэг хаража байхада һанагдаа. Артистын үлэмжэ ехээр бэеэ барижа наадаһан дээрэһээ Фёдорой хэлэһэн халуун үгэнүүд хүдэлсэ бүхэнөөрнь дамжагдаагүй... Юрэдөөл, хатуу зоригтой, үнэн сагаан сэдьхэлтэй лётчик Абрамовтай танилсаха гэһэн һанаамнай мүнөө дээрэ арайг хүсэлдэбэгүй хаш даа. Гэбэшье тус образой байһаар мүлигдэжэ, сашадаа улам хүгжэхэ байһандань найдаха зэргэтэйбди.

Богонихон хоёр үзэгдэлдэ харагдабашье һаань, мэхэтэй зэбүүн херасатай, хотос-нахис гэшхэдэлтэй Д. Дампилов — Круглигые харагшад бүхөөр хадуужа үрдеэ. Геройнгоо муу муухай доторые пластикын хүсөөр артист зураглажа шадана бшуу. Һайн дуратан артистда энэ шадабариин хэды сэнтэй байһан тушаа хэлэһэнэйшье үлүү ха юм даа.

Мүнөө зүжэгтэ хабаадалсаһан эдир артистнууд тухай хэлэхэ шухала. Мэргэжэлтын театрта Эдик Сашка хоёрой рольнуудта травести (эдиршүүлэй рольнуудые гүйсэдхэдэг актрисанууд) наададаг гээшэ ааб даа. Харин Хэжэнгынхидэй зүжэгтэ нютагай дунда ба найман жэлэй һургуулинуудай 7-дохи классай һурагшад В. Ширапов Э. Дамбаев хоёр дурсагдаһан рольнуудые гүйсэдхэнэ. Өөһэдынгөө үетэниие наадахадань, эдэнэртэ эжэлүүдгүй этигэхээр байна. Теэд гансашье энэ бэшэ. Үхибүүдшье һаа, эдэ хоёрнай үнинэй артистнууд байна бшуу. Пионернүүдэй байшангай дэргэдэхи драматическа кружогто тэдэнэр хэдыдэхи жэлээ ябана ха юм. Тиимэһээ «Барабанщицада» бүтээһэн образуудынь булганай һайшаалда хүртэхэ ёһоороо хүртэбэ гээшэ.

Арадай театрай режиссёр С. Цыренова Мария Игнатьевнагай ролиие муу бэшээр гүйсэдхэнэ. Чуфаровай рольдо тус коллективэй үнинэй гэшүүн В. Мункин наадахадаа, бэлиг шадабарияа мүн лэ гүйсэдөөр харуулаа. Наһажаал эхэнэрэй рольдо дүршэлтэй артистка П. Доржиевагай наадахые һонирхон хараабди. Хэрбээ Хэжэнгын арадай театрай республика дотороо эрхимүүдэй тоодо оролсодог һаань, энэнь эдэ гурбан артистын эдэбхи хэшээлэй үрэ дүн гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Юуб гэхэдэ, дүршэл ехэтэй эдэ нүхэд эрхим артистнар байхаһаа гадна, хоморой бэрхэ эмхидхэлшэд байна бшуу. Сценэдэ гүн сэдьхэлээрээ дурладаг, энэ һайхан дураяа залуу халаанда дамжуулдаг эдэ артистнарай хубитань театрай мүнөөдэрэйшье амжалтада ехэл даа.

Актёрско бусад хүдэлмэринүүд тухай хэлэбэл, Зоя Парамоновагай (Т. Яндыкова наадана), Агексейн (Б. Шойдоков гүйсэдхөө), Мика Ставинскиин (Д. Намжилов наадана) образууд урагшатайгаар бүтээгдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Илангаяа Д. Намжиловай актёрско шадабарида харагшад бахархажа абаа.

Бүхыдөө зүжэгтэ хабаадалсаһан актёрнуудай эб нэгэдэлтэ ансамбль болоно хүдэлһэниие һайшаамаар. Тиимэһээл режиссёрой зүбшэл заабаринууд тодоор дүүргэгдээ ха юм. Тиимэһээл арадай театрайхидай ээлжээтэ энэ зүжэг уран найруулгатай, удхаар гүнзэгы болоно үгэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда Совет арадай туйгаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай коллективүүдэй бүхэсоюзна харалгада хэжэнгынхид тус зүжэгөөрөө хабаадалсаба гээшэ. Тиихэдээ эрхим һайнаар, арадайнгаа театрай үндэр нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр хабаадалсаба гэжэ заатагүй тэмдэглэхээр байгдана.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.

ХҮБҮҮДНАЙ АРМИДА ТҮХЕЭРНЭ

«Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуули хүбилгаан шэнэлэлгын гол шэглэлнүүдэ» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай проект дотор «ухибүүдэй ажалые эхин түрүүн түрэлхид гэр бүлэ соогоо эхилхэдээ зэргэтэй гэжэ хэлэгдэһэн юм. Иимэ нэгэ бүлэ тухай эндэ уншагшэднай дурадханабди.

Иван Семенович тэрэ үдэр военкомадта дуудуулагдаһан хүбүүнэйнгээ түлөө ажалынь хэхэ баатай болоо һэн. Мэй һарада хүбүүнинь армида мордохоёо болохонь. Эсэгын сэдьхэл юундэшьэб хүлгэнги. Үгы инхэдэ яажа байнабиб гэжэ һанахалаараа, өөртөө сэхалынь хүрэбэ. Ахир лэ богтоод байна даа... Тээд 44-тэй болохо ябаһан эсэгэ нигэжэ һаналтай даг? Тээдшье Тынтуевтэн ганса хүбүүтэй бэшэ. Үхибүүн бүхэнэйнгөө түлөө сэдьхэлэй нигэжэ зоболхо болоо даа, бэрхэтэй гээшэ. Эхэ, эсэгын жэмэ ёһо иимэ. Үхибүүдэйнгээ хойноһоо зоболод, үшөө ашанарай түлөө үлүү ехээр зоболохо. Тиигэбэшье Иван Семенович хүбүүдээ хүлеэнэ.

Тиигэһэн байтарнь, почтальон эрэбэ. Олон газетэ асарба. Харин ехэ хүбүүнһээ бэшэг һанаатай байһаниинь үгы байба. Һанаш тэрэнһээ бэшэг абаһанаа эсэг магтажа байгаа. «Албанни ямар ябажа байна», — гэжэ Олегынь бэшээ һэм шуу.

Семён военкомадһаа уданшьгүй бусаба. Гэртэхиниинь булгадаа сугларжа байба. Энэ үеые Семен хододоо эохиндоод һэн. Гэртээ булгадаа суглараад байхадаа, ямар гоё гээшэб. Албанда заатагүй татагдаха болоһон, шэнэ нүхэдтэй танилсаһан тухайгаа хөөрэнэ. Тамара Цыбиковна Иван Семёнович хоёр хүбүүнэйнгээ хөөрэхые энеэбхилһэн нюдөөр ээлжээлэн шэртэн шагнанад. Үндэр сэбэр бэетэй, урин зөөлэн шарайтай хүбүүгээрээ тэдэнэр омогорхоно янзатай. Үбшэ зоболон мэдэнгүйгөөр, юу хэлэхэб, элүүр энхэ бэетэйгээр өөдөө болоһон уринь ха юм.

Харин Семеной бишыхан дүүнэрынь хажуугаарнь дэбхэрэгдэнэ. Нэгэниинь:

— Армидаа ошоходошни шамда табан хушуутай фуражка үгэхэ гү? Үмдэхүүлээрэй, зай гү? — гэнэ. Таба наһатай нүгөөдэнь ахынгаа боксерой перчатка барьяад:

— Бэеэ хамгаала! — гээд добтолго хэнэ.

Иван Семенович углоодэрынь гэнтэ хүбүүндээ дүтэлэн, хэзэдэшье хэлээгүй юмэнүүд хэлэбэ:

— Албанда мордохынгоо урда тээ нэгэ бага амарха һэн хэш даа.

— Аба, үгы ааб даа. Юу хэлээ гээшэбтэ, — гэжэ хүбүүнинь гайхаба. — Фермэдэмнай хүнүүд дутаһаар ха юм. Мэдэжэ байһаар ямар ноураграа амаржа байха хүмбиб.

Һүүлэй үедэ Семён эхэ, эсэгэ тухайгаа ходо бодомжолдог. Эдэ хоёр гэр бүлэ болоожо, ухи хүбүүдтэй болохо, хүмүүжүүлхэ, хүн болгохо гэһэн үүргэеэ эрхимээр бэелүүлжэ ябаһан хоёр хүн гээшэ даа.

...Арбан хүнһээ бүридэһэн Тынтуевтэнэй гэрынь тэдэндэ багададаг болонхой. Тиигэбэшье һаань, хүн бүхэндэ олон гэрэй бараадаа һанагдаха.

Семён инмэл гэр бүлэ соо хүн болоо юмэл даа. Эхэ, эсэгэнь, аха, дүүнэрынь бултадаа тэрээндэ дуратай. Эдэнэрээ орхижо, армида ошохоб гэжэ һанахадаа, уйдадһаниинье хүрэдэг. «Хэрбээ ши ажалша бэрхэ, һайн абари зантай һаа, хаанашье хүндэтэй, нүхэдтэй ябахаш» гэһэн энэ бүлын заабарие үхибүүн бүхэниинь эхынгээ хүхэнэй һүнтэй шахуу уураг тархидаа, ухаан бодолдоо шэнгээһэн байха. Сема үшөө һургуулида сроодүй ябахаһаа хойшо гэр бараан соохиёо сэбэрлэдэг, эхэдээ туһалдаг заншалтай һэн. Өөрынгөө шадаха болоһон юумэндэ дүүнэрээ һургахаяа ардахагүй, һүбэлгэн бэрхэ хүбүүн, энхэргэн зөөлэн аха юм. Хирэ-хирэ эсэгынгээ магтахада, Семёной хүлынь бүришье хүнгэдэшэдэг бэлэй.

Нэгэтэ Сема аяга амһартаяа угаажа байтараа, нэгэ табагаа алдажархёод, айһандаа бархирашаба. Тиихэлээрээ эсэгынь эрэжэ:

— Бу бархира даа. Иимэ юумэн болодог юм. Зүгөөр хойшоодоо нарин болоорой. Харин өөрынгөө һанаашаар туһалдагшин юунһээшье үнэтэй байна. Эрэ хүн гээшэ юумэн бүхэниие хэжэ шадаха ёһотой юм, — гээ һэн.

Гэрэй ажал гээшые эрэ хүн заабол хэлэхэ ёһотой. Тэндэ эрэ, эхэнэр хүнэй ажал гэжэ хубаарилалга байха ёһогүй гэһэн заабарие Сема үнинэй мэдэрэнхэй. Гэрэй эзэн эхэнэр, Семын эхэ, һаалишанаар хүдэлдэг. Коммунист. Республикынгаа Верховно Соведэй депутадаар һунгагданхай. Тиимэһээ гэртээ гүйжэ ерэхэлээрээ, шуран хурданаар бүхы юумэеэ хэжэ, гэр бүлэеэ эдеэлүүлжэ үрдидэг. Үхибүүдтээ зугаалжа, энеэжэ ябажа юумэеэ хэхэдэнь, тэдэнь урмашан далижажа, эхынгээ нэгэ жааха һуужа, амархыень дурадхаха.

Тамара Цыбиковна, гэр бүлөөрөө хододоо омогорходог. Ажалай Улаан Тугай орден абаад байхадаа, бүлынгөө бүхы гэшүүдэй урда:

— Энэмни ганса минии шагнал бэшэ, бултанаймнай шагнал гээшэ. Хэрбээ таанадаймни намда хамһалсадаг, туһалдаггүй һаа, би энэ үндэр шагналда хүртэжэ шадахагүй байгааб, — гээшэ һэн.

Семён долоотойһоо хойшо фермэ уруу харгылһан юм. Эсэгэнь тиихэдэ мал адуулдаг байгаа. Али нэгэ һаалишанай ажалдаа гараагүй һаань, үнеэдыеньшье һаадаг һэн. Иван Семёнович бүхы ажалда магтаалтай ябадаг. Түрүүшүүлэй зэргэдэ хододоо дурдагдаха.

Нэгэтэ хүбүүниинь эсэгэһээ һураба:

— Та багша гү даа, али врач юундэ болоогүй хүмта? Фермэдэ хүдэлхэдэ, зохид байгаа гү?

Иван Семёнович бодолгото болон, хүбүүндээ яаралгүйхэн иигэжэ харюусаба:

— Шамда юун гэжэ ойлгуулха юм даа. Һураха хүсэл байһан юм. Зүгөөр эжытэйшни хамта 10 класс дүүргээд байтарнай, комсомолой райком залуушуулда хандажа, мал ажалда хүдэлхөөр үлэхыемнай уряалаа һэн. Фермэдэ хүдэлхэ хүн зон дутадаг байгаа. Тиихэдэнь хоюулаа комсомолдо путевкоор энэ фермэдэ хоёр жэлэй ерээ һэмди. Хүдэлсөөр байтараа дадаад, харуулһалжа байһан малаа орхихоёо хайрлаад үлэшоолди даа...

Иигэжэ хэлээд, Иван Семёнович дуугайхан болоожо, энеэбхилэн һагад һууушаба. Эрьелтэгүйгөөр ошоһон эдир наһаниинь һанагдаа гү?.. Энэ томо комплексынь байра дээрэ һаалиин нэгэ фермэхэн лэ байгша һэн. Ямаршье оньһожоруугга гэжэ байгаагүй. Бүхы ажалаа гараараа хэхэш, Тиигэбэшье сэдьхэлдээ омогтой, хүхюунүүд хүдэлдэг болэй. Һайн зантай басаган Тамара хажуудань ябаха. Оо Тамара ямар гоёор дуу дуулагша һэм! Республикын харалгада хабаададаг байгаа. Дуу дуулахадаа үмдэдэг сагаан торгон платинь мүнөөшье гэртэнь хадагалаатай байгша. Тамарын хадамда гарахаб гэжэ үгэеэ үгэхэдэнь, Семён хэды ехээр баярлаа һэм даа. Харин мүнөө Семён залуугайхиһаашье үлүү жаргалтай ябана. Гэр бүлэнь ехэ, эбтэй эетэй. Иван Семёнович Семён тээшээ зөөлэхэнөөр харана. Армида ябаад ерэхэдээ, энэмни ёһотой эрэ хүн болохо даа. Шудхэрхэн, хүнэй хүбүүдэй хойно ябахагүйл байха. Ажалша бэрхэ бшуу...

Семён Тынтуев Корсаковай дунда һургуулида һурадаг һэн. Саша Пинтаев, Аркадий Бадмаев, Саша Хурхутов гэжэ хүбүүдээр нүхэсэдэг байгаа. Дундаа тэдэнэр бүхы нюусануудаа хэлсэдэг, ерээдүйнгөө һайхан хүсэлнүүдээр хубаалдадаг зантай байһан юм. Тиимэһээршье байтарнь һургуулидань һүүлшын хонхо жэнгиржэ, аттестат абалганай баярай үдэшэ болобо. Тэрэ үдэшэдэ хабаадаһан Байгал-Худариин совхозой түлөөлэгшэ арбадахи класс дүүргээд байһан залуушуулые түрэл ажахыдаа үлэжэ, туһалхыень дурадхаба. Дүрбэн нүхэд зэргэлжэ һуунхай, тэрэнэй хандалгые анхаралтайгаар шагнажа байгаа бэлэй. Һүүлдэнь дүрбүүлээ зүбшэжэ үзөөд, ажахыдаа үлэхэ гэһэн шиидхэбэри абажа, Сергей Цыреновнч Ильгеевэй хүтэлбэрилжэ байһан фермэдэ хүдэлхэ гэлсэбэ. Тэндэнь Семеной гэртэхин ажаллажа байгаа.

— Нүхэр, ойлгоорой. Эндэ ши ганса туһаласгаагаад байха бэшэ, харин дүүрэн харюусалгатай даага ёһотойш, — гэжэ Иван Семёнович хүбүүндэ хэлэбэ. — Хэрбээ үнеэдые муугаар харууһалаа һаатнай, һаалимнай доошолхобшибы даа.

— Оролдохобди даа, аба. Һанаагаа бү зобо, — гэжэл хүбүүниинь харюусаа һэн.

Теэд хүбүүд, үнэхөөрөө оролдоо һэн. Тиигэбэшье фермын коллективэй һааһан һүнэйнгөө дүн гаргахада, нёдондонойхиһоо тэрэнь доошоо орошоһон байба. «Юун болооб. Маанадһаа дулдыдаба гү? — гэжэ хүбүүд гайхахын ехээр гайхаба. Һүүлдэ ушарынь мэдэгдэхэдээ, хүбүүдһээ бэшэ, харин олон үнеэдэй орой тугаллаһанһаа болоһон саг зуурын дутагдал гэжэ элирһэн юм.

Шэнэ жэлэй эхин һарада дутагдал усадхагдажа, хүбүүдэй сэдьхэл амараа һэн. Мүнөө һаалишан бүхэн шахуу үнеэн бүриһөө мянгаад литр һү һаанхай. Энэнь ганса һаалишадай бэшэ, мүн үхэр адуулагшадай габьяа гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ, тэрэ тоодо Семён Тынтуевайшье.

Иигэжэ түрэл ажахыдаа үлэһэн хүбүүдэй ажалай нэгэ жэл үнгэрөөд байхада, военкомат дуудаба ха юм. Даб дээрэ хүбүүд шалгалта гараа. Һаяар ёһотой повесткэнь ерэхэ. Сэрэгэй албанда мордотороо, амарангүй хүдэлхэ тухайгаа Семён эсэгэдээ мэдүүлээ һэмнай. Тиин үглөөнэй улаан наранаар эсэгэтэеэ хамта фермэ тээшээ гэшхэлһээр ябана.

— Албанай һүүлээр эндээл ерэхэб даа, — гэжэ Семён мүнөө хөөрэнэ. Теэд саг харуулна бээз.

— Семён, ши юундэ заал һаа энэ фермэдэ ерэһэн хүм ши? — гэжэ нэгэтэ тэрэнһээ асуубаб. Эрэ хүн хадаа түмэр түдэгэ, техникэ, машина тээшэ таһалдахагүй байгаа юм гү гэжэ һанаа гээшэ хаб.

— Һургуулидаа машиноведени үзэһэншье гээшэбди. Үнэмшэлгэтэйшьеб. Теэд юундэб даа эсэгынгээ хажууда хүдэлхэ дурам хүрөө һэн.

— Эсэгынгээ зүргөөр ябаха гэжэ бодоо ха юмши даа.

— Тиимэшье гээшэ ха. Эсэгынгээ хэрэг үргэлжэлүүлхэдэ яанаб. Намһаа ондоо үшөө табан дүүнэрни энэ зүргөөрнь ябажа магад, — гээд Семён ямар нэгэн таагдашагүй омогорхолтойгоор урдаһаамни харaa һэн.

Р. КУЗЯКИНА.

Кабанскын район.

Ажалшадай бэшэгүүд

ИЗБЁОСХО ХААНАҺАА АБАХАБ

Шэнэ байра болон барилгануудай олоор бодхоогдожо байһан үедэ, малай байранууд дээрэшье избёосхо айхабтар шухала болоно. Жэшээлхэдэ, манай районой «Коммунизм», «Победа», «Дружба» колхозууд, мүн ондоошье олон организаци, һургуулинууд избёосхоор дуталдажал байдаг. Тиимэһээ Загарайн, Хорниин районуудһаа асарха баатай болоно.

Теэд «Победа» колхозой түбһөө арбаад километрэй Маарагта гэжэ газарта, «Дружбаһаа» гурбан километрэй хараанай Һуга гэжэ хадада избёосхын баян хэбтэшэ бии юм. Шадаһан хүн һайн шанартай, үнэгүй избёосхо тэндэһээ абаха аргатай. Хэдэн жэлэй саада тээ избёосхо тэндэһээ абадаг лэ һэн. Харин мүнөө юундэ болинхойб?

Ушарынь һураглахада; избёосхын шулуу галдаха хүн үгы гэлсэдэг. Бүхэли район дотор энэмнай олдохоёо болиһон мэргэжэлтэ гү?..

Холоһоо асархада гарзатай ха юм. Үнэтэй избёосхо хэрэглэхэ болонобди. Хаанаһаа тэрэниие абаһан дээрэб — холоһоо гү, али хажуухаанһаа гү?

Д. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

Яруунын район.

ФРГ. Кельнодо 250 мянган хүнэй хабаадалгатай дайнда эсэргүү манифестаци болобо. Хабарай «Эб найрамдалай жагсаалда» хабаадалсагшад эндэ сугларна. Тэдэнэр Хойто Рейн-Вестфалиин газар дээгүүр ута зам гаталан гараһан байна. Баруун Германиин олониитын түлөөлэгшэд США-гай болон НАТО-гай, ФРГ-гэй газар дээрэ американ ракетэнүүдые тогтоолгые буруушааһан, арадуудай дунда эб найрамдал, аюулгүй байдал хамгаалхые, уряалһан ядерна буу зэбсэг түхеэрэгшэдые үзэн ядажа байһанаа мэдүүлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ФРГ-гэй металлистнуудай профсоюзай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн В. Мальцкорн митинг дээрэ үгэ хэлэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ШИИДХЭБЭРИ

НЬЮ-ЙОРК. Палестинын зугададагшадай Айн Аль-Хильва гэжэ лагерьта ажаһуугшадые алаһан хюдаһан Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй зэрлиг муухай шэнэ гэмтэ ябуулга хэһэнһээ уламжалан, бүлэг араб оронуудай гүйлтаар ООН-ой Аюулгүйн Совет зүбшэлэлгын хоорэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, Израилиин булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудай байдалые зүбшэн хэлсэхэ заседани майн 21-дэ үнгэргэгдэбэ.

Эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ Израилиин мэдээжэ юрист Фелисия Лангер Израилиин сэрэгэйхидэй шуһата муухай шэнэ харата ябуулгые эрид буруушаагаа. Эдэ бүхы ябуулганууд палестин арад тушаа Тель-Авивай бэелүүлдэг геноцидай политика болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Социалис оронуудаар

КУБЫН САФРА ТУХАЙ ҮГЭ

Куба тухай хөөрэхэдөө, саахарай хулһа хуряалга—сафра тухай үгэ хэлэнгүй гарахын аргагүй юм. Элдэб һалбаринуудаар республикын түйлаһан амжалтанууд тухай хэлэхэдээ, кубынхид «саахарай фронтдо» түйлагдаһан илалтануудые түрүүшын ээлжээндэ нэрлэдэг, «мачетеросүүдэй» — саахарай хулһа отологшодой—эрэшүүлэй хүнгэн бэшэ мэргэжэлтэй хүнүүдэй баатар габьяата ажалые тэмдэглэдэг юм.

Энэ мэргэжэлые һайн мэдэхэ хүн тэрээн тухай үлүү һайнаар хөөрэжэ шадахал даа. Тиимэһээ би Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн, саахарай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Национальна профсоюзай генеральна секретарь Луис Мартель Росада хандаһан байгааб.

Ургаса хуряалгын халуун хүдэлмэриин үедэ Луис Мартель Росые эгээл туха сүлөөгүй участогуудта хаража болохо. Пинар-дель-Рио провинцида оршодог Ноябриин 30-най нэрэмжэтэ агроиндустриальна комплексын полинууд дээрэ уулзаа һэмди.

— Саахар ехээр ургуулдаг нютагта түрэһэн хүм,— тэрэ өөр тухайгаа хөөрэнэ.—Түрэлхидни аймшагтай үлэсхэлэн хооһон байдалтай һэн. Тиин бишье гэгээ нара харахагүй һэн бэзэб. Тиигэжэ би тогтоогдоһон энэ гуримые буруушаадаг, тэрээндэ эсэргүүсэдэг һэм.

Имагтал иигэжэ тэрэ Залуушуулай коммунис холбоондо ороһон байгаа. Тэндэ тэрэ ангиин тэмсэлэй түрүүшын хэшээлнүүдтэй танилсаа, нэгэ заримашуулай айхабтар ехэ баялиг, нүгөөдүүлэй үгытэй ядуу байдал юунһээ эхитэйб гэжэ ойлгоһон байгаа. Тиигээд забастовкодо, подпольно тэмсэлдэ, һүүлдэ «Июлиин 26-най хүдэлөөнэй» зэбсэгтэ тэмсэлдэ хабаадалсадаг болоо.

Революциин илахада, бүхы юумэн бүтөө, ажабайдал абаһаар тад ондоо болохо гэжэ, бусад олон хүнүүдтэл адли, тэрэ һанаа һэн. Харин бүхы юумэн һаял эхилжэ байгаа. Революциин һүүлээр баатаршалгата түйлалтанууд тоологдожол эхилээ һэн.

Луис саахарай хулһа отологшодой багахан бүлэг даажа абаа һэн. Удаань тэрэнэй директорынь, һүүлдэ агроиндустриальна комплексын администраторынь болоо һэн. 1971 ондо тэрэ саахарай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Национальна профсоюзай генеральна секретаряар һунгагдаа. Кубын Компартиин II съездын һүүлээр ЦК-гай гэшүүн болоо һэн.

— Хурдадхагдаһан киногой кадрнуудые заримдаа хараһан шэнги байдагби,— гэжэ Мартель хэлэнэ.— Тон богони болзорто айхабтар ехэ хубилалтанууд болоо даа. Тиин урдань бүтэшэгүй, бэелүүлэгдэшэгүй гэжэ һанагдаһан юумэн мүнөө тиимэл байха ёһотой шэнгеэр хүлеэн абтадаг болонхой. «Мачетеросүүдэй» хүбүүд инженернүүд, врачнууд, мэдээжэ эрдэмтэд болонхой. Мүнөө хэншье энээниие гайхахаяа болинхой. Харин би гайхагшаб. Юуб гэбэл, гуталшанай хүбүүн гутагшан болохо ёһотой гэһэн тад ондоо гурим үшөө һанаандамни мартагдаагүй байһаар.

Үгышье һаа, ондоо жэшээ абаад үзэе. Тэрэ даншье баазаар һанагдаха ёһотой. Энээнэй урда тээ хэн автомобиляар ябадаг байгааб? Эзэн, миллионер. Харин мүнөө Советскэ Союзһаа асарагдаһан «Лада», «Москвич» автомашинаар баһал «миллионернүүд» харайлгана. Теэд эдэ «миллионернүүд» хэнииешье дарлан мүлжэдэггүй юм. Ургаса хуряалгын үедэ үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, 1 миллион ба тэрээнһээ дээшэ арроба саахарай хулһа (1 арроба 11,5 килограммтай адли) отолно.

Тиин арад зон «миллионернүүдээ» магтан алдаршуулдаг юм. Мүнөө Кубада хүниие уг изагуураарнь гү, али чековэ дэбтэрэйнь зузаанаар сэгнэдэг бэшэ, харин ажалаарнь, хамтын хэрэгтэ оруулһан хубитаарнь сэгнэдэг болонхой.

Революциин һүүлээр саахарай промышленностьда салин хүлһэн хубилган шэнэлэгдэһэн байна, гэжэ Мартель Роса хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Хулһа отологшод 186 песо хүрэтэр, харин промышленна секторто, саахарай заводуудта 230 песо хүрэтэр салин абадаг болонхой.

Тэдэнэй ажаһуудаг хотонуудта шэнэ гэрнүүд, һургуулинууд, кинотеатрнууд бодхоогдонхой, сэсэрлигүүд байгуулагданхай. Һүүлэй үедэ тус һалбариие хүгжөөлгэдэ 3 миллиардһаа дээшэ песо гаргашалагдаа. Энээнэй урда тээ орон дотор 4—5 миллион тонно саахар жэлдэ үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа һаа, харин мүнөөдэр 6—8 миллион хизаар бэшэ гэжэ тоологдоно.

Мартель Росын хэлэһэнэй ёһоор, мүнөө жэлэй ургаса хуряалга урдынхиһаа ондоо байха юм. Мүнөө жэл ажалай үндэр бүтээсэ түйлагдаха ёһотой. Энээнэй тулада бүхы эрхэ байдал байгуулагданхай. Ороной саахар үйлэдбэрилгын 152 завод бултадаа агроиндустриальна хүсэ ехэтэй комплекснууд болгогдоо. Тиигэжэ материальна нөөсэнүүдые, мүн хүдэлмэришэдые ашаа үрэтэйгөөр хэрэглэхэ арга бии болоо. Шэнэ техникэ — совет мэргэжэлтэдэй туһаламжаар бүтээгдэһэн комбайнууд поли дээрэ хүдэлнэ.

Александр ЛЕСКИН,
АПН-эй тусхай корр.

Гавана.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

...АЙРАМДАЛАЙ ЗАЛАН СЭХЭ ХАРАА ШЭГЛЭЛ

тэмдэглээ гээд Америкын АП гэдэг информационно агентство дамжуулна. Замбуулинай дайдаһаа аюулай тохёолдуулагдаха болоо гээшэ һаань, Советскэ Союз аюулгүй байдалаа найдамтайгаар хангахын тула шухала хэмжээнүүдые абаха баатай болохо юм гэжэ тэрэ һэргылэн мэдүүлээ. Сэрэгэй булюу хүсэтэн болохын тула замбуулинай дайда соогуур харгы гаргаха гэһэн һанаашалганууд бүтэхэгүй байна гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэд зааба.

Түрүүлэн добтолхо зорилготой американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхоһонһоо уламжалан, ядерна хёмороо зэришэлдөөн улам үргэдхэгдөө, харин ФРГ-тэй, Англиин ба Италиин аюулгүй байдал бага болоо гэжэ Москвада тэмдэглэбэ гээд **Франс Пресс** агентство батална. США-да өөһэдтэнь тохёолдуулагдалан аюул мүн лэ үргэдэһэн байна.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргуулхагүйн тула тусхай хөөрэлдөөнүүдые эхилхээр К. У. Черненко дурадхаа, хэмэл ододые унагааха зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихые уряалаа гээд Англиин **«Таймс»** газетэ бэшэнэ.

Замбуулинай дайдые буу зэбсэгүүдээр бузарлахагүй гэһэн политика гүрэнүүдэй ... бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн уласхоорондын уялгаар бэелүүлэгдэжэ байһан гол ёһон болохо зэргэтэй гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ мэдүүлбэ гээд Баруун Германиин **«Зюддойче цайтунг»** газетэ бэшэнэ. Американ эрдэмтэдэй хандалгада үгтэһэн харюу хадаа замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха гэһэн аюултай түсэбүүдые США-гай табижа байһыень буруушааһан ябадал болоно гэжэ Италиин **«Темпо»** сэгнэнэ.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха ябадалые зайсуулан сарахын тула Совет гүрэнэй ехэ оролдолго гаргажа байһыень К. У. Черненкын үгэһэн харюу батаар элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ ГДР-эй **«Нойес Дойчланд»** газетэ тэмдэглэнэ. Сэрэгэй булюу хүсэтэй болохын тула замбуулинай дайда соогуур харгы гаргаха гэһэн баруунай зарим бүлэгөөрхидэй һанаашалганууд бүтэхэгүй байна. Хүн түрэлтэнэй амгалан тайбан ерээдүй байдал хангаха тухай Советскэ Союзай политика элирхэйлэн батална.

Совет хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүд буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гэһэн хүн түрэлтэнэй хуби заяанда тон шухала удха шанартай асуудалнуудта хабаатай байна гэжэ Польшын **«Трибуна люду»** газетэ тэмдэглэнэ. Буу зэбсэгүүдые хуряалгын, али бүхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо замбуулинай буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха асуудалнуудаар СССР-эй хараа бодолой хэлбэрилшэгүй бата байһаниинь шэнэ хүсэтэйгөөр харуулагдаба. Энэ хараа шэглэл бүхы арадуудай аша туһада, социализмын һайн һайхан гол ёһонуудта харюусана. Замбуулинай дайдада буу зэбсэг бүтээн гаргаха гэһэн США-гай һэдэлгэнүүд айхабтар ехэ аюултай байна гэжэ СССР тэмдэглэнэ.

Совет хүтэлбэрилэгшын үгэһэн харюу хадаа буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, Вашингтоной дай жүрөөдэһэн ябуулгануудта эсэргүүсэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай гадаадын политическэ хараа шэглэлэй залан сэхэ байлгын үшөө нэгэ гэршэ жэшээ болоно гэжэ Сириин **Сана** агентство дамжуулна. Замбуулинай дайдада хэгдэһэн сэрэгэй бэлэдхэлнүүд США-гай захирганай хархис түсэбүүд болоно.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэг бүтээн гаргалгые зайсуулан сараха талаар Советскэ Союзай гаргаһан хүсэлэл оролдолгонуудые гүрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэн найшаан дэмжэнэ гэжэ Перугай Коммунис партиин ЦК-гай Политкомиссиин гэшүүн **Андрес Паредес** мэдүүлбэ.

Б. КАРМАЛИИН ХӨӨРӨӨН

СОФИ. Афганистанай түүхэдэ түрүүшынхеэ орон доторхи политическэ засаг ажалшадта хабаатай болоһон байна. Энэ хадаа манай гол түйлалта мүн гэжэ НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Кармаль «Работническо дело» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ. Республика дотор шэнэ байдал байгуулгада **американ империализм** ехэ тойбо татана. Тэрэ контрреволюцида туһална. ДРА-да эсэргүү соносхогдоогүй дайе тусхай политикынгаа үндэһэ һуурида табиһан байна. Бандидуудые зэбсэглүүлгэдэ, һургалгада Вашингтон ехэ мүнгэ зоори һомолно, Афганистанда амгалан тайбан байдал тогтоолгодо һаад ушаруулхые хүсэнэ.

ДРА-гай гадаадын политика бата **эб найрамдал** хангаха, хүгжэлтэ дэбжэлтэ түйлаха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, империализм болон дайнда эсэргүү тэмсэлдэ зорюулагдана гэжэ Афганистанай хүтэлбэрилэгшэ мэдүүлээ. Хани барисаанай ба харилсаа холбоонай үндэһэ һуури дээрэ Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай харилсаа тогтоохо гээшэ республикын гадаадын политическэ ажал ябуулгада шухала удха шанартай байна.

ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛЭГ ЛЭ!

УЛАСХООРОНДЫН ХҮГЖЭМТЭ ФЕСТИВАЛЬДА

«Шереметьево» аэропортһоо Микис Теодоракис Москвагай консерваториин Ехэ залда сэхэ ерээ. Гайхамшагта грек композитор, эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ холын Никарагуаһаа —олон түмэн хүнүүдэй анхаралые татадаг тэмсэлшэ орочһоо совет ниислэл ерээ юм. Замдаа 17 час ниидээ. Микисэй нюдэнүүдтэ эсэһэн тэмдэг үзэгдэнэ, гэбэшье тэрэнэй нюур шарай баяраар халина.

— Москва дахин ерэһэндээ аза талаантайб,— гэжэ хүгжэмшэ хөөрэнэ.— Эндэ энээнэй урда хэды дахин ерэһэншье һаа, энэ ерэлгэмни намда ёһотой һайндэр болоно. Хабарай, ногоо, сэсэглэжэ байһан Москвае түрүүшынхеэ хараба бшууб. Хуушан нүхэдтэйгөө дахин уулзаха аргатай болобоб.

Аза талаан боложо, уласхоорондын хүгжэмтэ фестивалиин түрүүшын концертын программада майн 16-да Никарагуагай мүнөөнэй композитор Хуан Мореногой хоорой шэнэ бүтээл зэдэлээ.

— Нүхэрэйнгөө энэ бүтээлдэ революциин түйлалтануудые хамгаалан, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан арадай сэдьхэжэ ябаһан бодолые дуулахал болоноб, —гэжэ Теодоракис хэлэнэ.— Мүнөөдэрэй Никарагуа манай һанаае зобооно, этигэл найдал түрүүлнэшье. Үнгэрһэн амаралтын үдэр би Даниэль Ортегэтэй болон сандинис хүдэлөөнэй бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаа һэм. Американ империалистнуудай харата ябуулгануудта эсэргүүсэн дайлалдажа байһан арадай үнэн зүб тэмсэлые түби дэлхэйн түрүү үзэлтэй интеллигенциин нэгэн һаналтайгаар дэмжэдэг байһые би дамжуулаа һэм. Эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туһада хүнүүдые нэгэдүүлхэ аргатай искусствын хүсэндэ бидэ этигэдэгбди. Тиигэжэл би Москвагай фестивальда ерээб. Хүн түрэлтэнэй ерээдүйн түлөө һанаагаа зободог бүхы хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлые харуулһан «Хүгжэм гуманизмын, эб найрамдалай болон арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө» гэһэн фестивалиин уряа манда дүтэ юм.

Грек композитор шэнэ бүтээлээ — солистнуудай, хоорой болон оркестрэй гүйсэдхэхэ 7-дохи симфони Москвагай харалгада асараа юм. Энэ бүтээлынь мүнөөнэй түрүү үзэлтэй грек уран шүлэгшэд Я. Рицосэй болон Й. Кулукисай шүлэгүүд дээрэ найруулагдаа.

— Ажабайдалай баярые, газар дэлхэй дээрэ хүн жаргалтай байха ёһотой гэһэн этигэлээ тэрээн дотор харуулхые оролдоо хүм,— гэжэ автор хэлэнэ.— Советүүдэй ороной хүгжэмдэ дуратайшуул, олон оронуудһаа фестивальда хабаадагшад ба айлшад тэрэниие түрүүлэн шагнахань гээд омогорхоноб.

Швецихээ мэдээжэ хүгжэмтэ ажал ябуулагша Эскил Хемберг совет газар дээрэ олон һайн нүхэдтэйгөө уулзаа. Тэрэнэй шэнэ кантата концертдэ зэдэлээ.

— Москвагай түрүүшын хүгжэмтэ харалга тухай һайн һайхан дурасхаал үлөө юм. Тиимэһээ дахин эндэ ерэжэ, бүтээлээ хуралдаанда харуулха гэһэн совет ханинарай уряалые баяр баясхалантайгаар хүлеэн абаа һэм. Элдэб оронуудта хүгжэмшэдэй иимэрхүү уулзалганууд үнгэргэгдэдэг, гэбэшье Москвагай харалгын эршэ дэлисэ, гүйсэдхэлгын хэмжээн илангаяа баярлуулдаг юм. Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, танай орондо хүгжэмдэ ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ.

Орон дотороо мэдээжэ болоһон совет авторнуудай бүтээлнүүд тухай Швецихээ ерэһэн айлшан хөөрэжэ үгөө. Жэшээлбэл, Гетеборгын хүгжэмтэ театрта Д. Шостаковичой «Катерина Измайлова» гэһэн оперо һаяшаг табигдаһан байна. Ерэхэ жэлдэ Р. Щедринэй «Чайка» гэһэн баледые М. Плисецкая табиха юм.

Фестивалиин концертнүүдэй эхилһэн Москвагай консерваториин залнуудта Австралиин, Болгариин, ГДР-эй, КНДР-эй США-гай болон бусад оронуудай композиторнуудай бүтээлнүүд зэдэлбэ. Эб найрамдалда уряалһан хүгжэм Москвада зэдэлнэ.

Л. БЕРНАСКОНИ,
И. ВЕКСЛЕР,
ТАСС-ай корр.

БИШЫХАН ЯБАГАШУУЛ

Үйлсэ хүндэлэн яагаад гарахаб гэжэ ямаршье үхибүүнһээ асуугаа һаатнай, заатагүй иигэжэ харюусаха: «Светофорой ногоон гэрэл үгэмсөөр ябаган хүнэй гарадаг газараар». Гэбэшье харгын гэнэ усалда ороһон хүүгэдэй олонхинь һэргылэмжэгүй, болгоомжогүй ябаһан дээрэһээ тиимэ юумэнтэй тохёолдоһон байдаг. Бишыхан ябагашуул бэеынгээ арга боломжые, хүсэ шадалые зүбөөр сэгнэжэ шадангүй, дүтэ ябаһан машинын урдуур гүйжэ гарахые һэдэдэг зантай юм.

16 наһаяа гүйсөөдүй олон үхибүүд 1983 ондо автомобиль, машинада дайруулаа гэжэ бодомжологдонхой. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи классай һурагша Артем Б. транспортын ябадаг харгы дээрэ гэнтэ гүйжэ гараад, машинада дайруулаа. Хүбүүн тархяа гэмтээһэн байна. «50 лет Октября» проспектээр ябаһан 3-дахи классай һурагша Вова С. түргөөр ябаһан автомашинын урдуур гүйн гэхэдээ мүн лэ аюулда ороо. Юрэдөө, харгын дүрим сахилга тухай бодото ойлгосогүй дээрэһээл иимэ ушарнууд болоно гээшэ. Үдэр бүри ябадаг, мэдээжэ болоһон харгын уулзадха, үйлсэ хүндэлэн гараха газар, светофор—хүү танил, юрын мэтээр үхибүүндэ һанагдадаг. Эгээл тиихэдээ болгоомжолгын мэдэрэл һуладана гээшэ. Түрэлхид үхибүүдээ һургуулидань гү, али сэнгэхыень эльгээхэдээ, заатагүй һануулга хэхэ ёһотой.

Гэбэшье гансал иимэ һануулгануудаар хизаарлалтагүй юм. Түрэлхид өөһэдөө харгыгаар ябаха дүрим сахилгаар жэшээ харуулха зэргэтэй. Тиихэдээ иимэ заабаринуудые үгэхэ шухала. Хэрбээ харгын нүгөө талада зогсоһон автобусто һуухаяа һанабал, хажуугаарнь үнгэржэ байһан машинануудые заатагүй анхарха хэрэгтэй. Бүхы анхаралаа гансал тэрэ автобусто хандуулбал, гэнэ усалда орожо болохо.

Үйлсөөр бэедээ яһала найдангы мэдэрэлтэй ябаха хэрэгтэй. Ехэшүүл багашуултай ябаа һаа, хэрэгтэ хэрэггүй сагта һанаагаа зобооһоноо, яараһанаа мэдүүлхэгүй ёһотой.

Машинануудай ябадаг харгыда гарахынгаа урда тээ багашуул заатагүй зогсожо, саг зуура һэргылэмжын ажаглалта хэжэ үзэхэ ёһотой.

Оршон тойронхи байдал хэр зүбөөр сэгнэһэнээ, хэр зүбөөр ябаһанаа, үхибүүн бүхэн сэгнэхэ, хинаха шадалтай байха зэргэтэй. Хүмүүжүүлэгшэд, түрэлхид хүүгэдые иигэжэ бодомжолхоор һураха уялгатай.

Үйлсэдэ үхибүүтэй гараһан ехэшүүл бэеэ ямараар абажа ябаха ёһотойб? Хэрбээ үхибүүгээ гартаа үргөөд ябаа һаа, урдахи харгыгаа бэеэрчь халхалхагүйе оролдохо хэрэгтэй. Шаргада һуулгаад ябаа һаа, хүмэришэхэгүй аа гү гэжэ һэргылхэ шухала. Таксида тусхай дүримэй ёһоор үхибүүтэйгээ хойто таһалгадань һуугаад ябахадаа, «автомобиль гэнтэ зогсожо магад» гэжэ хараада абаха хэрэгтэй. Таксиһаа нэн түрүүн ехэшүүл гараад, үхибүүдээ һүүлдэнь гаргадаг.

Автобусто дүтэлхэдөө гүйсэд зогсоторнь дүтэлжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, үхибүүн мөөр доронь орожо болохо бшуу.

Трамвайда, автобусто һуудаг зогсолто дээрэ саг үргэлжэ хүнүүд олон байдаг гэжэ мартахагүй, ехэл наринаар эндэ бэеэ абажа ябахыень үхибүүдтэ һануулха хэрэгтэй.

Автобус, трамвай соо ябахадаа, дүршэл ехэтэй жолоошоншье зарим ушарта автомашинаяа саг соонь зогсоожо шададаггүй, тиимэһээ [illegible] хоноор байрыень [illegible] гаха хэрэгтэй.

Нэн түрүүн ехэш[illegible] вайһаа, автобусһоо [illegible] багашуулые гар [illegible] жэ гү, али хүтэлэн [illegible]

Гарһаань үхибүүе [illegible] ябахадаа, гараа [illegible] гэжэ мартал[illegible] мэһээл шангахаар [illegible] ябаһан дээрэ. Орш[illegible] боложо байһан юм[illegible] мадан хараха, [illegible] жалан тобшолол [illegible] гээшэ багашуулда [illegible] тэй. Тиигэжэ тэдэн[illegible] найдалтай болохо [illegible]

Ехэшүүлэй жэшээ [illegible] хин һануулая. Үйлсэ [illegible] гарахадаа, элдэб [illegible] хэгүй гэһэн гурим [illegible] баримталагдаха ёһо[illegible]

Хүндэтэ түрэлхид! [illegible] гүй зунай амара[illegible] эхилхэнь. Һуралсала[illegible] үхибүүд үнинэй [illegible] сүлөө сагтаа дашуур[illegible] сөөр һэримжэтэй [illegible] мартажа магад. Хэр[illegible] нэгэн үхибүүнэй [illegible] газараар харгы [illegible] жэ гарахые һэдээ [illegible] тагүй зогсоогты, [illegible] ты!

Нүхэд жолоошод! [illegible] үйлсэдэ заримдаа [illegible] гүй ябадал гаргад[illegible] һээл һургуулинууд[illegible] стадион болон спорт[illegible] майнуудай хажуугаар [illegible] даа, үгы һаа «Хүүг[illegible] харгын тэмдэгэй [illegible] да, автомашинынгаа [illegible] аалидуулагты.

Багшанар ба хүм[illegible] шэдэй үүргэ энэ [illegible] сашагүй ехэ. Һургу[illegible] таһан мэдэсын бо[illegible] рэглэгдэхын тула [illegible] гадуур сагта харгы[illegible] шадые бүлэгөөр ябу[illegible] хэ хэрэгтэй. Хөөр[illegible] лекцинүүд, нэгэдэх[illegible] һурагшадта үнгэ[illegible] тай һануулгануудые [illegible] — эдэ бүгэдэ хүү [illegible] дүнтэй байхал.

Һургуули, бүлэ, [illegible] бүгэдөөрөө хүүгэдэй [illegible] һые, элүүр энхые [illegible] харгын гэнэ усалда [illegible] һэргылхын тула бүх[illegible] ломжоёо элсүүлхэ [illegible]

Л. МОДО[illegible]
ГАИ-гай инс[illegible]

ЖОЛООШОДОЙ АНХАРАЛ[illegible]

Автомобиль, машинануудай олошорхо тума транспортын аюулгүй ябадалые хангалгада ехэ эрилтэ табигдана. Харгыда болодог усал һэргылхын тула жэл бүри автотранспортын зүйлнүүд техническэ харууһа гарадаг болонхой. Гүрэнэй транспортые харалга мүнөө үедэ дүүрэнтэжэ байнхай, харин хубиин мэдэлэй транспортые харалга һаял эхилэнхэй.

Техническэ харууһа саг болзоортонь үнгэргэхэ гурим тухай радио, телевиденеэр, хэблэлэй хуудаһануудта оло дахин хөөрэгдэһэн байха юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, мүнөө жэлдэ автомобиль, машинын техническэ байдалда табигдадаг эрилтэнүүд урданайхиһаа нилээд дээшэлээ. гүрэнэй шэнэ стандарт хүсэндөө оруулагдаа. Жэшээлхэдэ, шэнэ ГОСТ-ын ёһоор машинын тормозуудта онсо анхарал хандуулагдаа. Тормозуудай детальнуудай, онсолбол, педаль, кронштейн, гол болон мөөрэй цилиндрнүүд, колодконууд, бэхижүүлгын деталь гэхэ мэтын орондо өөрын гараар урлан дархалагдаһан детальнуудые яаньшье табижа болохогүй юм. Автомобиль ашаглаха үедөө тормозно системын байгуулгые өөрын дураар хубилгаха гээшэ баһал буруу.

Шалгалтын-хэмжэлгын, диагностикын приборнуудые зүбөөр хэрэглэхэ, шэнэ ГОСТ-ын хэмжээндэ хүрэмөөр хүдэлгэхэ шухала. Энэл ушарта транспортые заһабарилгын, техническэ талаар хангалгын шанар һайжаруулагдаха жэшээтэй.

Шэнэ ГОСТ-до руль тушаа шанга эрилтэ табигдаа. Юуб гэхэдэ, эбдэрһэн, бага зэргэшье хахарһан, хэмхэрһэн түхэлэй детальнууд рулиин голдо тодхоогдохо, хэрэглэгдэхэ ёһогүй.

Гэхэтэй хамта, автотранспортын гадаада гэрэлэй приборнууд тушаа онсо ажаглалта хэгдээ. Автомобилиин байгуулгада тааруу, уридшалан хараалагдаһан ёһоор лэ гэрэлэй приборнууд хэрэглэгдэхэ ёһотой. Манатай бүрүүл үдэртэ нэмэлтэ приборнуудые, мүн хойто ябадалай фонарь гэрэлтүүлжэ болоно. Гэхэ зуура эдэ детальнууд промышленна аргаар бүтээгдэһэн байха ёһотой. Тэрэшэлэн машинын шэл, гэрэл ходо арюун сэбэр байха, шэл аршадаг түхеэрэлгэ ямаршье сагта хүдэлгэгдэхэ зэргэтэй.

Мөөрнүүдэй шинэнүүд тушаа иигэжэ хэлэгдэнхэй: шинэнүүд автомоби[illegible] жээндэ, шэгнүүр[illegible] байхаһаа гадна, [illegible] скоростинь энэ [illegible] раада абтадаг, [illegible] нэгэ голдо олон [illegible] гуулгатай шинэ [illegible] болохогүй.

Мүнөө болотор [illegible] хүдэлмэрилэгшэд[illegible] даа элдэб гоё[illegible] жэжэ бужа шэм[illegible] хэ, нялха ушар[illegible] хоридог һэн. Ш[illegible] ын эрилтээр [illegible] һаад болодог [illegible] нуудые үлгэһэн [illegible] харгыда гаралга [illegible] байна. Үнгэтэ [illegible] шэлдээ нялха [illegible] олон байдаг.

Шэнэ ГОСТ [illegible] зүйлнүүдэй бусад[illegible] монуудта хабаатай[illegible] хэдэ, аюулгүйн [illegible] тагүй үмдэхэ, [illegible] ронхи байгаали [illegible] гүй хэрэгтэ [illegible] мэтэ болоно. Хар[illegible] усал һэргылгэдэ, [illegible] рим хазагайруул[illegible] тай тэмсэлые [illegible] шэнэ ГОСТ шухала [illegible] хэсэл болоо гээшэ.

П. [illegible]
республикын [illegible]
гүрэнэй автоинс[illegible]
отделениин [illegible]

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮН

ЭСЭГЭЕЭ ҺАЖААҺАН БАСАГАН

Түнхэнэй районой Жэмһэгэй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай оёдолшон Дулма Жаповна Одоновагай ямараар хүдэлмэрилдэг тухайнь олондо хөөрэмөөр юм. Хүдөө нютагта хүмүүжэһэн юрын буряад эхэнэрнүүд бүхы ажалда хара багаһаа дүршэжэ, хэжэ шадахагүй юумэниинь үгы шахуу байдаг. Дулмашье жааханһаа ажалай амта һайса таниһан байха. Хүнэй эхэ эсэгэ гээшэ үхибүүдтээ ёһотойл жэшээ, толи болодог ха юм. Дулмын аба Жап гэдэг дүрбэн тэгшэ хүн һэн. Тэрэ түмэршэ, модошо дархан байхаһаа гадна, хүнэй үмдэхэ хубсаһа хунаршье эсхэжэ, оёжорхидог байһан.

Нютагай хүн зон Дулмые эсэгээ һажааһан басаган гэлсэдэг. Буряад зомнай эртэ урданһаа хойшо «эсэгээ һажааһан басаган бэрхэ, эхээ һажааһан хүбүүн бэрхэ» гэлсэдэг гээшэ ааб даа. Эдэ үгэнүүдые Дулма дээрэ хараад үзэхэдэ, тон зүйтэй байдаг.

Дулма Жаповна гэрэйнгээ бүхы ажалые дууһыень хэдэг зантай юм. Тэрэнэй зэр зэмсэг бэряад, дархалжа, бүтээжэ байхадань, хүн гайхадагшьегүй. Тэрэ гэрэй эзэнэй үгы байһанһаа иигэжэ байдаг бэшэ юм. Дулмын нүхэр Дашинима — һамганайнгаа һайн туһалагшань ааб даа.

Дулма Жаповна Жэмһэгэй ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадта арбаад жэлдэ оёдолшоноор хүдэлжэ байна. Тэрэ шадабари ехэтэй, бэрхэ мэргэжэлтэ гэжэ үнинэй мэдээжэ болонхой. Оёдолшодой дунда дэлгэрдэг социалис мүрысөөндэ оло дахин илажа, Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан жэшээтэй. Тэрэнэй бүтээдэг продукци — оёдоһон хубсаһа хунар хододоо эрхим шанартай байдаг. Тиимэһээнь тэрээндэ хубсаһаяа оёулха дуратайшуул айхабтар олон юм. Нүхэр Одонова эрхимээр оёдог байхаһаа гадна, захигшадайнгаа эрилтые саг болзор соонь бүтээхэ, тэдэнэй гуйлтые заабол дүүргэхын тула оролдодог ехэ һайн һайхан һанаатай хүн. Хэрбээ захил хээд байһан хүнэй иишэ тиишээ ябаха болоод, түргэн оёжо үгэхыень гуйгаа һаань, Дулма Жаповна хүдэлмэриин сагһаа гадуур сагташье үлэжэ, захигшын гуйлтые хангахал байха.

Жэмһэгэй комбинадай коллектив олохон нютагай хүн зониие хангадаг юм. Тэдэнэйнь тоодо Аршаан курортшье ородог. Комбинадые даагша нүхэр Г. Б. Дамшаева нютаг нуга бүхэнэй хүн зониие, курортдо амаржа байгшадыешье һайнаар хангахын тула ажалаа зүбөөр эмхидхэхые оролдодог.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Ж. Одонова.

СПОРТ • спорт • СПОРТ • Спорт • СПОРТ

ЭРХИМ ДҮРБЭН

Манай газетын заншалта XXXV эстафетын урилдаанда хабаадагшад — Улаан-Үдэ хотын спортын бүлгэмүүд, клубуудай спортсменүүд Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ суглараба. Элэнэр футболоор «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ нааладаг Улаан-Үдын «Сэлэнгэ», Шэтын «Локомотив» командануудай уулзалгын забһарлалгын үедэ үнгэргэгдөө.

— Спортын бүлгэмүүдэй, клубуудай дунда «Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэхэ урилдаанда эрэшүүлэй долоон, эхэнэрнүүдэй юһэн команда хабаадалсаха дуратай байһанаа мэдүүлээ,— гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, республикын категориин судья В. И. Бражник урилдаанай эхилхын урдахана тобшолбо.

Түрүүлэн эхэнэрнүүд хурдан солбоноо туршалсажа оробо. Эндэ үнгэрэгшэ жэлэй урилдаанда гурбадахи һуури эзэлһэн «Локомотив» бүлгэмэй спортсменкэнүүд яһала хурдан солбон байһанаа харуулаа. Командын түлөөлэгшэ, СССР-эй спортын мастерта кандидат Ирина Зайцева 400 метрэй зайе 0.57,0 секунда соо гаталжа, бусадһаа түрүүлэн эстафетээ дамжуулжа үрдибэ. Энэ зайда урилдаһан спортын мастернууд Наталья Соболева, Ольга Козлова хоёр эрхимлэгшые яажашье хүсэжэ ядаа. Харин «Локомотив» бүлгэмэй командын нүгөөдэ гэшүүдынь Лариса Зубкова, Вера Чистякова һүүлшын зайда урилдаһан Татьяна Панькова гэгшэд Иринынгээ урилдан абаһан сагые улам арьбадхан, түрүүлжэ гараһан байна. Элэнэр 400+300+200+100 гэһэн зайда урилдаа. Тиигэжэ эбтэй эетэйгээр, урилдаанай зүргэ шадамар бэрхээр буляалдажа шалаһан эдэ дүрбэн басагад командаяа түрүү һууринда гаргажа, редакциин дамжуулгын кубогта хүртэхэ ёһоороо хүртэбэ. Удаадахи хоёр һууриие «Буревестник», «Трудовые резервы» бүлгэмүүдэй команданууд эзэлбэ.

Элэнэрэй удаа эрэшүүлэй дунда ёһотойл шанга тулалдаан болоо. Эндэ хурдан солбон спортсменүүдээрээ холо ойгуур суурхаһан «Трудовые резервы» бүлгэмэй команда һайн бэлэдхэлтэй байба. СССР-эй спортын мастер Владимир Ковалев түрүүшын 800 метрэй зайда урилдахадаа, алишье бүлгэмэй спортсмениие урдаа оруулантүй ерэжэ, командынгаа гэшүүн Сергей Журавлевто эстафетээ дамжуулна. Удаалахи ээлжээндэ урилдаһан тус командын нүгөөдэ гэшүүд Виктор Вихров Андрей Сергеев хоёр нүхэдэйнгөө ахиһан сагые шаламар бэрхээр арьбалхан, бусадһаа түрүүлэн урилдаагаа дүүргэбэ. Тиигэжэ элэнэр 800+400+200+100 метрэй зайнуудые дүн хамта гурбан минута 25,4 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ. «Буревестник» бүлгэмэй команда хоёрдохи. Үнгэрэгшэ жэлдэ эрхимлэһэн ЛВРЗ-гэй спортын клубай команда гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Урилдаанда түрүү һуури эзэлһэн командануудта «Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубок барюулагдаа. Совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда түйлаһан Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо, мүн совет хэблэлэй үдэртэ зорюулагдаһан заншалта эстафетын урилдаанда түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн команда, спортсменүүдтэ редакциин грамота, дипломууд мүн лэ барюулагдаһан байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

УҺАНАЙ НЮРУУЕ ХАХА ЭСХЭН

Һурагшадай дунда тамаралгаар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдын тамаралгын бассейндэ үнгэргэгдэбэ. Шэтэ хотын эрхим бэрхэ тамарагшад мүрысөөндэ хабаадахаар уригдаһан байгаа.

Дүрбэн үдэрэй турша соо болоһон тэмсэлдэ 150 шахуу эдир спортсменүүд наһанай гурбан бүлэгөөр Буряадай АССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хаба шадалаа туршаба.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр ахa наһанай бүлэгэй тамарагшад эгээл һайн үрэ дүнгүүдые түйлаа. Жэшээнь, Галя Батоева юрын аргаар 100 метртэ тамархадаа, 1 минута 09,0 секунда саг харуулжа, илалта түйлаһан байха юм. Энэнь нэгэдэхи разрядай нормативтай адли, республикын шэнэ рекорд болоно. Таня Колотий, Лена Копанева гэгшэд брассаар тамархадаа, 200 болон 100 метртэ шалгарба.

Миша Иванов юрын аргаар 100 метрэй зайда тамархадаа, 1,01,8 минута саг харуулжа, мүн лэ нэгэдэхи разрядай норматив дүүргэһэн байна. Эдэнэр бултадаа хүүгэдэй спортын 8-дахи һургуулиин һурагшад юм.

Энэ наһанай бүлэгтэ Костя Тетерский «дельфин» аргаар 100 болон 200 метртэ, Игорь Напартович нюрган дээрээ тамархадаа, 100 болон 200 метртэ түрүү һууринуудые эзэлбэ. Костя Тетерскиин элдэб аргаар тамархадаа шадамар бэрхэ байһыень онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Тэрэ табан зайда Буряадай АССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө («дельфин» аргаар 100 болон 200 метртэ, юрын аргаар 200 метртэ, комплексно тамаралгаар 400 ба 200 метртэ).

Дундуур наһанай бүлэгэй тамарагшад соохоо Ира Бархатовае (тренерынь В. А. Гришин) онсолон тэмдэглэлтэй. Тэрэ гурбан зайда илалта түйлаба. Дима Оловянников (тренерынь В. Я. Жарников) республикын таба дахин чемпион болоо.

Хүүгэдэй спортын 8-дахи һургуулиин һурагшадай мэргэжэл шадабариин дээшэлжэ байһан тухай, эдир тамарагшадай урган гаража байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэхые хүсэнэб. 1972 ондо түрэһэн, «мүн тэдэнэрһээшье эдир тамарагшадай хабаадаһые онсолоолтой. Энэ бүлэгтэ Галя Первушина, Маша Фролова, Катя Касьянова, Туяна Манжигеева, Миша Цинкер, Степа Степанов, Дарима Хабитуева болон бусад һайн һорихго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Эдэнэр бултадаа спортын гурбадахи разрядай нормативые үлүүлһэн байха юм. Энэ мүрысөөндэ дүрбэн хүн — ехэшүүлэй нэгэдэхи, 15 хүн — хоёрдохи, 43 хүн — гурбадахи, 48 хүн эдиршүүлэй разрядуудые дүүргэбэ. Эндэ республикын 11 рекорд тогтоогдобо.

Шэтэ хотын спортсменүүдэй хабаадалсажа, уһанай нюруу дээрэ шанга тэмсэлэй болоһоной ашаар лэ иимэ үндэр үрэ дүнгүүд түйлагдаһан байна. Эдэ мүрысөөнүүдтэ хүршэнэрнай гол түлэб спортын мастерта кандидадуудай норматив харуулаа.

Мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдээ. Илагшад ресспорткомитедэй Хүндэлэлэй грамотануудаар, дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаба.

А. КОЧЕТКОВ,
хүүгэдэй спортын 8-дахи һургуулиин директор.

ҺҮҮЛШЫН НААДАНАЙ УРДАХАНА

«Багульник-84» гэһэн заншалта шанда хүртэхын түлөө футболоор Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй нааданууд дүүрэнтэбэ шахуу. Хоёр бүлэгтэ эрхимлэһэн хоёр команда хоорондоо уулзажа, мүрысөөндэ илагшые тодоруулха ёһотой.

Нэгэдэхи бүлэгтэ хэндэшье хүлеэгдээгүйгөөр ВСТИ-гэй студентнэр түрүүлбэ. Нёдондоной республикын чемпион ЛВРЗ-гэй спортивна клубай футболистнуудые 1:0 тоотойгоор тэдэнэр шүүжэ шадаа. Гурбадахи һуурида прибор бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедо» гараа.

Хоёрдохи бүлэгтэ Онохойн «Восход» гэжэ командын футболистнууд 17 очкотой боложо, нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Г. ИВАНОВ.

ЗАНШАЛТА ЭСТАФЕТЭ

«За технические кадры» гэжэ олон хэһэгтэй газетын шанда хүртэхын түлөө хүнгэн атлетикээр заншалта эстафетэ Зүүн Сибириин технологическа институтда үнгэргэгдэбэ.

Институдай долоон факультедэй урилдагшад соохоо технологическа факультедэй студентка Т. Воронина урилдаанда түрүүлэн ерэбэ. Удаадахи шатануудта нүхэд басагадынь мүн лэ хурданаар гүйлдэжэ, командаараа нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Эрэшүүлэй дунда машина бүтээлгын факультедэй команда түрүүлээ. Технологическа, барилгын факультедэйхид шангай хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Л. СТЕПАНОВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» майн 12-то үнгэргэгдэһэн 19-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 478.674 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (13 карточка) таагшад — 3.591 түхэриг, дүрбэн номер (873 карточка) тааһан хүнүүд — 49 түхэриг, гурбан номер (18.044 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 3.870624 билет ороо.

Табан номер (22 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (3621 карточка) таагшад — 112 түхэриг, гурбан номер (107354 карточка) тааһан хүнүүд 5 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 19-дэхи тиражай шүүбэринүүд майн 23-һаа июниин 23 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР

БОКС. Аха наһанай эдиршүүлэй дунда «Труд» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Дагестанай АССР-эй Избербаш хотодо дүүрэбэ. Тренер Сергей Васильевай һурган һоридог Закаменск хотын 1-дэхи дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Виктор Дулмаев бүхы уулзалгануудтаа илажа, Россин соведэй чемпион болобо. Энэ һургуулиин һурагша Молон Батуев мүнгэн медаляар шагнагдаа. Тиигэжэ эдэнэр бүлгэмэйнгөө Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

• • •

Дундуур наһанай эдиршүүлэй дунда боксоор «Труд» бүлгэмэй Россин соведэй мүрысөөн Оренбургска областиин Орск хотодо болоо. Захааминай районой түлөөлэгшэд Андрей Путинский, Баяр Танхаев гэгшэд илалта түйлаба. Захааминһаа Сундар Будаев, Хориһоо Александр Дубинин гэгшэд өөрынгөө шэгнүүрнүүдтэ хоёрдохи һууринуудта гараһан байха юм.

• • •

Эдиршүүлэй дунда авиационно промышленностиин предприятинуудай, тусхай һургуулинуудай дунда боксоор оронойтүрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Московско областиин Химки хотодо үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдын авиационно техникумэй һурагша Алексей Инкижинов бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй байһанаа харуулжа, түрүү һуури эзэлээ. 22-дохи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Евгений Свириденко — хоёрдохи, 36-дахи һургуулиин һурагша Михаил Манхаев гурбадахи һууринуудта гараба. А. Инкижинов, Е. Свириденко гэгшэд эдиршүүлэй дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө июниин 9-һөө 16 болотор Могилев хотодо үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха зорилготойгоор һорилго бэлэдхэл хэжэ байна.

• • •

Эдиршүүлэй дунда боксоор «Буревестник» бүлгэмэй Россин соведэй мүрысөөн Ярославль хотодо болобо. Улаан-Үдын 49-дэхи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Баяр Цырендоржиев, 1-дэхи интернат һургуулиин 10-дахи классай һурагша Баясхалан Бадмажапов бронзо медальнуудаар шагнагдаа. Мүнөө тэдэнэр бүлгэмэйнгөө Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө майн 22—26-да Саранск хотодо болохо түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадахаа ошобо.

ҺУР ХАРБАЛГА. Москвагай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадахадаа, Зүүн Сибириин технологическа институдай 2-дохи курсын студентка Ирина Бутуева («Динамо») М-2 упражненеэр 2294 очко тудажа, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ. Тренер, спортын мастер Цыренжаб Будаев тэрэниие һурган һоридог юм.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Эдиршүүлэй дунда РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Тамбовто болобо. Спортын мастерта кандидат Владимир Шевляков 5000 метрэй зайе 14 минута 48 секунда соо гаталжа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Татьяна Гуринова 1500 метртэ, 4,29 минута саг харуулжа мүнгэн медаляар шагнагдаба. 800 метртэ урилдахадаа, тэрэ гурбадахи һуури эзэлээ. Мүнөө В. Шевляков, Т. Гуринова, С. Журавлев гэгшэд майн һүүл багта Симферополь хотодо үнгэргэгдэхэ СССР-эй чемпионадта бэлэдхэжэ байна.

ВОЛЕЙБОЛ. Эрэшүүлэй дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй спортзал соо болобо. Арбан команда хабаадаа. «Буревестник» бүлгэмэй волейболистнууд онсо шалгаржа, республикын чемпионууд болобо. БАМ-ай барилгашад хоёрдохи һуури эзэлээ. «Динамо» бүлгэмэй спортсменүүд гурбадахи һуурида гараһан байха юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Түргэнөөр, хямдаар барилга хэхэ» — түрүү бэшэг. «Бригадын ажал урагшатай» — Н. Федотовой репортаж. Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо. «Район ойн баярта бэлдэнэ»— Л. Болотовагай статья. «Хабарай тарилга-84» — суглуулбари. «Эб найрамдалай болон хани барисаанай фестиваль» — ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Ажахы эрхилэлгын оньһон: банк ба үйлэдбэри. «Экономическа нүлөөтэй урьһаламжа»—А. Вязинскиин статья. Анхарагты: түрүү дүй дүршэл. «Тугалнууд хүйтэн аргаар тэнжээгдэнэ» — А. Митниковэй статья. Республикын транспорт. «Миин зогсолтын гаргаша[illegible] Денисовэй ста[illegible]

Гурбадахи [illegible] Һургуули ба ажа[illegible] наагдаһан үдэрт[illegible] да һайн» — В. [illegible] статья. Буряада[illegible] 60 жэлэй ойдо. [illegible] түлөөлэгшэдэй [illegible] Д. Дашиевай ст[illegible]

Дүрбэдэхи [illegible] Нютаг нютагай [illegible] рэнгиин» хэтэ [illegible] һан» — Г. Бер[illegible] статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Советскэ Союзай Герой, СССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо Б. А. Руновтой һурагшад уулзаха. 10.35 — «Государственная граница»— уран һайханай фильм. 3-дахи фильм. «Восточный рубеж» (1-дэхи сери). 11.50 — «Аяншалагшадай клуб». 12.50 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильм. 16.05 — СССР-тэ Уласхоорондын хүгжэмтэ хоёрдохи фестивалиин концерт. 16.50 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.20 — «Бүгтанда зорюулагдаһан стадион». 17.50— «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай».

Улаан-Үдэ. 18.35 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.00 — «Һургуулиин шэнэлэн хубилалга». СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин президент М. И. Кондаков үгэ хэлэхэ.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал» — нютагуудай һонин.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Райкомой үдэр». Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно райондо ажалшадай бэшэгүүд болон гомдолнууд тушаа ябуулагдадаг хүдэлмэри тухай.

Москва. 20.45 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. 3-дахи фильм. «Восточный рубеж» (2-дохи сери). 22.00—«Время». 22.35 — «Рерих» — баримтата фильм. 23.45 — «Долоон хоногой спорт». 00.15 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Географи. 7-дохи класс. 10.05, 14.10— Немец хэлэн. 11.05 — ПТУ-гай һурагшадта. Түүхэ. 11.40, 12.40— М. Сервантес. «Дон Кихот». 13.10 — «Совет уран зурагай искусство». 14.40 — Юхан Смуул. Ажабайдалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд. 15.25 — «Һурагшадта [illegible] хилээмэн тухай». [illegible] нэ һонин.

Улаан-Үдэ. 18.00 [illegible] гэһэн дамжуула[illegible]

Москва. 18.35 — [illegible] алмалта арьбал[illegible]

Улаан-Үдэ. 19.00 [illegible] шадта «Одохон[illegible]

Москва. 19.30 — [illegible] дай инструмент[illegible] рэй концерт.

Улаан-Үдэ. 19.45 [illegible] холнууд.

Москва. 20.00 — [illegible] гээр уласхоорон[illegible] сөөн. 20.15 — «Ху[illegible]

Улаан-Үдэ. 20.45 [illegible] та, агитаторнууд [illegible] тинформаторнууд[illegible]

Москва. 21.00 [illegible] нойрсогты, багаш[illegible] В. Моцарт. «3 [illegible] «Эб найрамдал [illegible] 22.00 — «Время». [illegible] добрый час» — [illegible] най фильм. 00.15 [illegible] лсор СССР-эй [illegible] «Кайрат» — «Дн[illegible] шата.

Редакторай ор[illegible]
И. Р-Д. ОЧИР[illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам редактора—2-62-62. отв секретарь—2-50-52 секретариат 2-66-76. отделы: партийной [illegible] 2-34-05. пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35. сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-80. советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91. переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-8[illegible] корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95 отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина, 35. Н-04559. Заказ № 118. Индекс [illegible]